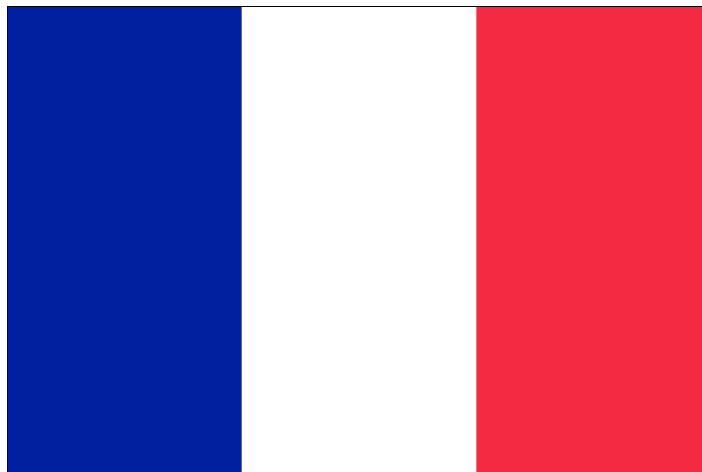

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Francúzska republika

[Všeobecné informácie o krajine](#)

2019

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

a) Makroekonomický prehľad

Základné makroekonomické indikátory

Základné indikátory	2014	2015	2016	2017	2018
HDP (%)	1	1,1	1,1	2,3	1,7
HDP per capita v PPS (%; EU28=100)	107,0	106,0	104,0	104,0	104,0
Miera inflácie (HICP %)	0,6	0,1	0,3	1,2	2,1
Miera nezamestnanosti (%)	10,3	10,4	10,1	9,4	9,1
Rozpočtový deficit (% HDP)	-3,9	-3,6	-3,5	-2,8	-2,5
Vonkajšia zadlženosť (% HDP)	94,9	95,6	98,0	98,4	98,4

Zdroj: Eurostat

Ďalšie ekonomické indikátory

Ekonomický indikátor	2014	2015	2016	2017	2018
Prílev PZI (% HDP)	0,2	1,8	1,4	1,9	2,5
Náklady na prac. silu (EUR)	34,7	35,1	34,5	34,9	35,8
Produktivita práce (%; EU=100)	115,7	115,4	115,2	115,1	n/a
Výdaje na R&D (% HDP)	2,23	2,27	2,25	2,19	3
Devízové rezervy (mld. EUR)	118,2	126,9	139,2	130,4	145,6

Zdroj: Eurostat

b) Základná charakteristika hospodárstva

Francúzske hospodárstvo je hodnotené ako 7. najväčšie na svete a predstavuje približne 1/5 HDP eurozóny. Pre rok 2019 bola v priebehu roka modifikovaná prognóza rastu národného hospodárstva o -0,1% (na 1,3% HDP) následkom vývoja medzinárodného prostredia, predovšetkým v podobe zvýšenia cien ropy a spomalenia v hlavných partnerských ekonomikách Francúzska. Navyše, intenzívny rast kúpnej sily od konca roka 2018 (2,3%) sa nepretavil do spotreby domácností v očakávanej miere, ale do nárastu úspor obyvateľstva. V tejto súvislosti sa očakáva mierny rast spotreby domácností v rokoch 2020 a 2021, čo je zohľadnené v miernom raste HDP na úrovni 1,4%.

Takéto tempo rastu by zároveň malo umožniť postupné znižovanie nezamestnanosti až na úroveň 8,1% do roku 2021.

Po náraste v roku 2018 na 2,1% by sa inflácia mala postupne znižovať na úroveň 1,3%-1,4%, a to predovšetkým v dôsledku vývoja neenergetických a nepotravinárskych cien, pričom u cien energií sa neočakáva takmer žiadny rast.

Hoci francúzska vláda udržala aj v roku 2018 štrukturálny deficit pod úrovňou Maastrichtského kritéria (3% HDP), z dôvodu neplánovaných opatrení prijatých v súvislosti s násilnými štrajkami „žltých viest“ a ďalších sociálnych skupín štátny rozpočet predpokladá opätovné prekročenie tejto hranice už v roku 2019 (3,1% HDP), pričom sa očakáva aj nárast zadlženosti na 98,9% HDP. Vo vzťahu k európskym partnerom francúzska vláda ubezpečuje, že ide o dočasný „výkyv“, ktorý by v roku 2020 mal nahradiť deficit na úrovni 2,2% HDP (2% HDP pre rok 2021)

a zadlženosť by mala v rovnakom období poklesnúť na 96,8% HDP. Odhladnuc od sociálnych opatrení by deficit dosiahol v roku 2019 iba 2,2% HDP.

Pre dosiahnutie týchto ambiciózných cieľov prijala vláda FR **Program stability a Národný reformný program na roky 2019-2022**, ktorý je definuje plán znižovania verejných výdavkov vrátane zníženia deficitu verejných účtov (na -1,2% HDP do r. 2022). Kontrola výdavkov verejných účtov by súbežne mala umožniť zníženie povinných odvodov, a to až do výšky 1% HDP do konca volebného obdobia prezidenta E. Macrona.

Po znížení daní v roku 2018 sa v roku 2019 zavádzajú ďalšie úľavy a opatrenia ako napr. zníženie odvodov zamestnancov, rozšírenie uplatnenia dane z bývania na ďalšie skupiny obyvateľov, oslobodenie od daní a odvodov za nadčasy, zavedením zrážkovej dane a transformáciou odpočítateľnej položky pre zamestnávanie na trvalé zníženie príspevkov zamestnávateľov na sociálne zabezpečenie. V ďalších rokoch budú podobné opatrenia pokračovať, predovšetkým s cieľom odstrániť daň z bývania pre všetky domácnosti a znížiť sadzbu dane z príjmov právnických osôb na 25% v roku 2022, t.j. na priemer EÚ. Výsledkom reforiem a oživenia ekonomiky by malo byť zároveň zníženie zadlženosti o 2% do konca roka 2022.

Ďalšou výzvou francúzskej vlády je zníženie závratného deficitu zahraničného obchodu, ktorý za rok 2018 dosiahol 59,9 mld. EUR (57,8 mld. EUR za rok 2017). Medziročné prehĺbenie bolo spôsobené predovšetkým zvýšením deficitu v sektore energií a rastom cien ropy (6,7 mld. EUR), ktorých vplyv tlmiли zvýšené dodávky leteckého sektora a mierne pozitívne saldo poľnohospodárskych produktov. Vzhľadom na cenovú politiku FR sú motormi zahraničného obchodu FR tovary luxusnej spotreby so sektora letectva, lodnej dopravy, kozmetiky (vrátane parfumov), vinárstva a farmaceutických výrobkov.

Okrem toho je Francúzsko najnavštevovanejšou krajinou na svete (438 miliónov prenocovaní za r. 2018), vďaka čomu je cestovný ruch prominentným odvetvím hospodárstva.

Najväčším zamestnávateľom vo Francúzsku je tretí sektor - 75,7% (z toho 31,7% obchod a iné služby; 31% verejná správa, vzdelávanie, zdravotníctvo, sociálne služby; 9,5% veda a výskum; 3,5% ubytovacie a reštauračné služby). Ďalšími v poradí je priemysel - 13,9%, stavebníctvo - 6,6%, pôdohospodárstvo - 2,8% a iné - 1%.

Až 70% HDP národného bohatstva generuje sektor služieb. Podiel priemyselnej výroby sa od 60-tych rokov prepadol z 29% na 12,4% (v r. 2018), na čom sa v značnej miere podpísala hospodárska kríza v rokoch 2008 a 2009 a súvisiaca delokalizácia výrobcov do strednej a východnej Európy. Francúzska vláda sa preto aj napriek strate pol milióna pracovných miest v sektore priemyslu za ostatných 10 rokov snaží udržať pozíciu globálneho lídra, a to najmä v automobilovom, leteckom a železničnom sektore, ako aj v kozmetike a luxusnom tovare. Silnou stránkou národného hospodárstva je vysokokvalifikovaná pracovná sila a najvyšší počet absolventov vedeckých smerov na 1000 pracovníkov v Európe.

Práve vysoko kvalifikovaná pracovná sila a výhodné podmienky investovania do R&D sú hlavnými dôvodmi, pre ktoré Francúzsko patrí medzi TOP5 investične najatraktívnejších krajín na svete. Francúzsko za svoje konečné umiestnenie na tomto rebríčku (po 20 rokoch sa dostalo pred Japonsko a Čínu) však vďačí aj spomaleniu čínskej ekonomiky. V rámci prieskumu približne 77% podnikateľov plánuje zvýšiť objem svojich investícií vo Francúzsku v období 3 najbližších rokov.

c) Hlavné odvetvia hospodárstva

Medzi najsilnejšie sektory hospodárstva tradične patrí automobilový priemysel, farmakologický priemysel, dopravné zariadenia, letectvo (vojenské a civilné) a služby. Podiel poľnohospodárstva na HDP sa od roku 2016 postupne zvyšuje.

Vďaka viacerým reformám a opatreniam v oblasti zamestnanosti (pakt o zodpovednosti, plán podpory konkurencieschopnosti a zamestnanosti CICE, zákonník práce El Khomri a najnovšie reformy ministerky Muriel Pénicaud v oblasti učňovského vzdelávania a odbornej prípravy) sa darí postupne znižovať mieru nezamestnanosti, ktorá presahuje priemer EÚ. Cieľom vlády FR je dosiahnuť 7% mieru nezamestnanosti do roka 2022.

Významným zásahom do vývoja hospodárstva Francúzska sú ostatných šesť mesiacov prebiehajúce štrajky „žltých viest“ (skupina obyvateľstva chudobnej, nižšej a strednej ekonomickej vrstvy obyvateľstva, ktorá sa cítila negatívne ekonomicky dotknutá opatreniami vlády FR, predovšetkým v podobe zvýšenia dane z pohonných hmôt). Hoci sa počet štrajkujúcich po niekoľko násobných podporných opatreniach vlády (v hodnote cca 17 mld. EUR) znížil z 300 000 na 10 000, pravidelné sobotné štrajky od 17. novembra 2018, ktoré často sprevádzajú násilnosti sa negatívne odrazili na ekonomickom vývoji niektorých sektorov hospodárstva. Náhrady materiálnych škôd dosiahli do mája 2019 až 217 mil. EUR vrátane 30% straty obratu podnikateľov pôsobiach v centrách francúzskych miest. Výpadok sobotných tržieb sa prejavil aj v zmene spotrebiteľského správania a na významných výpadkoch likvidných prostriedkov, schopnosti uhrádzať záväzky voči štátu a dodávateľom. Dopady v podobe konkurzov, prípadne nútenej správy sa očakávajú v priebehu druhého polroka 2019.

Priemysel

Priemyselný sektor FR je dlhodobo atrofovaný - jeho podiel na HDP klesol medzi r. 2000 a 2018 z 16,5% na 12,4% a prišiel o 27 300 spoločností, resp. 530 000 zamestnancov, pričom za ostatných takmer 20 rokov bol prepad ešte významnejší, konkrétne o 30% (z 4,551 milióna v roku 1989 na 3,180 milióna v roku 2017). Znižovaním produkcie a stavov boli najviac dotknuté sektory textilu, spracovanie kože a baníctva.

V súvislosti so zmenou konkurencieschopnosti v jednotlivých sektoroch priemyslu došlo v období rokov 1989-2017 zároveň k preskupeniu zamestnancov z odvetvia textilu a spracovania kože (-76%), baníctva (-68%) a spracovania dreva a papiera (-48%) predovšetkým do nových sektorov ako zachytávanie a spracovávanie vody a odpadu ako aj ďalších služieb na odstraňovanie znečistenia (+179%).

Vzhľadom na ceny tovarov, ktoré zvyčajne presahujú priemer ponuky na medzinárodných trhoch sa francúzsky priemysel zameriava na tovary vysokej pridanej hodnoty a luxusnej spotreby. Na celkovom exporte sa priemysel podieľa 96,5% a patrí medzi sektory s najväčším zastúpením v oblasti vedy a výskumu (78%).

Pôvodný vládny nástroj na podporu konkurencieschopnosti a zamestnanosti (CICE) bude postupne nahradený novými opatreniami v súlade s Akčným plánom pre rast a transformáciu podnikov (Loi Pacte).

Skupina 3 najvýznamnejších sektorov (v tomto poradí) z hľadiska exportu:

- chemický priemysel (61 mld. EUR)
- letecký priemysel (57 mld. EUR)
- automobilový priemysel (35 mld. EUR)

Najvýznamnejším sektorom z pohľadu veľkosti ročného obratu je sektor luxusných tovarov a textilu (150 mld. EUR, t.j. viac ako letecký a automobilový sektor spolu).

Automobilový priemysel

Automobilový priemysel zostáva kľúčovým sektorom vo francúzskom priemysle s podielom 16% na celkovom obrate výrobného priemyselného sektora. Približne 3500 podnikateľských jednotiek tohto sektora zamestnáva viac než 440 000 zamestnancov na plný úväzok.

V kontexte automobilovej výroby v Európe sa Francúzsko zaraďuje medzi významné strategické krajiny. Vďaka konkurencieschopnosti a novej stratégií konštruktérov, produkcia a celý automobilový sektor FR vykazujú známky oživenia, predovšetkým vďaka zvýšeniu predaja vozidiel.

Skupina PSA dosiahla za rok 2018 rekordnú úroveň tržieb (74 mld. EUR) a vďaka akvizícii Opel/Vauxhall aj rekord predaných automobilov s počtom 3 878 000 vozidiel. Okrem prvenstva v počte predaných automobilov vo FR je skupina PSA najväčším európskym výrobcom ľahkých úžitkových vozidiel a druhým najväčším výrobcom osobných vozidiel v Európe.

Skupina Renault naopak prechádza viacerými transformáciami, počnúc krízou spôsobenou uväznením a vyšetrovaním už bývalého šéfa skupiny Carlos Ghosna cez nové usporiadanie vzťahov v rámci aliancie so spoločnosťou Nissan až po nezrealizovanú fúziu so skupinou Fiat Chrysler. Za rok 2018 sa skupine podarilo celosvetovo predat' 3 884 000 vozidiel a dosiahnuť obrat 57,4 mld. EUR.

Je dôležité poznamenať, že časť francúzskej výroby prechádza do krajín s nižšími až nízkymi výrobnými nákladmi, ako napr. Turecko, Alžírsko, Maroko, Rumunsko, Španielsko, krajiny V4 (SR, ČR, PL, HU) a i.

Nová stratégia konštruktérov v automobilovom sektore FR sa aj v kontexte európskych politík orientuje na výrobu nízkoemisných vozidiel (prioritne elektrických) a autonómnych vozidiel. Skupina PSA je navyše súčasťou iniciatívy Európskej batérovej aliancie.

Medzi najdôležitejšie združenia priemyslu patria **CCFA** (Comité des Constructeurs Français d'Automobiles), **Automobile Club Association** a **GALIA** (Groupement pour l'Amélioration des Liaisons dans l'Industrie Automobile). Na medzinárodnej úrovni (so sídlom vo FR) sú to najmä **FIA** (Fédération Internationale de l'Automobile) a **GIPA** (Groupement inter Professionnel de l'Automobile)

Letecký a vesmírny priemysel

Francúzsko zastáva v tejto oblasti významné miesto, či už ide o civilnú alebo vojenskú oblasť. Z národného hľadiska tento sektor (civilná aj vojenská zložka) dosiahol obrat 65,2 mld. EUR, z toho 44 mld. EUR prostredníctvom exportu, ktorý (ako jedna z mála položiek francúzskeho exportu) vykázal prebytkový zostatok 27 mld. EUR na konci roka 2018. Podobne bude väčšina balíka objednávok do ďalších rokov (58,2 mld. EUR) určená do zahraničia (62%).

Sektor zamestnáva 195 000 pracovníkov, pričom sa intenzívne zameriava na duálne vzdelávanie (stredoškolské aj vysokoškolské). Ku koncu roka 2018 sektor evidoval viac ako 3700 učňov a profesionalizačných zmlúv. V rámci strategickej sektorovej zmluvy je cieľom zvýšenie učňovského vzdelávania o 50% v priebehu nasledujúcich 5 rokov tak, aby študenti spĺňali požiadavky odborníkov na kvalifikáciu všetkých úrovní - technikov, inžinierov a tovarišov.

Priemysel je situovaný hlavne v parížskej oblasti a na juhozápade krajiny (Toulouse, Bordeaux). Základným predstaviteľom francúzskeho leteckého priemyslu je skupina AIRBUS, a to aj napriek skutočnosti, že ide o zmiešanú skupinu vytvorenú za spolupráce ďalších krajín EÚ (DE, ES, UK). Skupina viac krát čelila výzve znížovania nákladov. Výraznejšiu zmenu by mohol priniesť presun dodávateľov bližšie k francúzskym výrobcom, čiže do FR - najvypuklejší je prípad Airbus, ktorý dováža veľkú časť dielov z USA. Kým spoločnosť ATR (50% Airbus, 50% Leonardo) dodáva civilné lietadlá, skupina Airbus má portfólio rozšírené aj o vojenskú oblasť a o divíziu vrtuľníkov. Skupina Dassault je špecializovaná na dodávku vojenských prístrojov a lietadiel Mirage, Rafale a na obchodné lietadlá ako napr. Falcon.

Francúzsko spolu s Nemeckom (a od júna 2019 aj so Španielskom) pracujú na vývoji „leteckého bojového systému budúcnosti“, tzv. **SCAF**. Výstupom tohto výskumného projektu bude nové bojové európske lietadlo s prepojenými systémami (napr. drony, rakety,

...), ktoré nahradí súčasné modely Rafale a Eurofighter. Prvé prevádzkyschopné modely by mali byť dodané v roku 2040.

Kozmický priemysel sa rozvíja na základe členstva v Európskej vesmírnej agentúre. Francúzsko sa rovnako prezentuje v oblasti telekomunikačných a observačných satelitov ako Spot alebo Helios. Hlavné spoločnosti pôsobiace v sektore: Thales/Thales Alenia Space, Airbus s.a.s., Air France Industrie, Dassault Aviation, Eurocopter France, Safran Groupe.

Hlavným priemyselným združením tohto sektora je **GIFAS** (Groupement des industries françaises aéronautiques et spatiales).

Zbrojársky priemysel

Francúzsko je piatym najväčším exportérom zbrojárskej výroby vo svete. Zbrojársky priemysel zahŕňa 10 veľkých skupín a viac ako 4 000 MSP, z ktorých 350 je považovaných za strategické. Tento ekosystém vytvára viac ako 200 000 vysoko špecializovaných pracovných miest a obrat vo výške 15 mil. EUR (okrem údržby).

Francúzsky priemysel je schopný navrhnuť a vyrobiť takmer všetky zariadenia potrebné pre ozbrojenú silu. Je to jeden zo zriedkavých sektorov, kde letecká doprava pozitívne prispieva k obchodnej rovnováhe Francúzska. V niektorých regiónoch predstavuje sektor obrany viac ako 7% pracovných miest.

Hlavnými spoločnosťami sektora sú skupiny Airbus/Eads – vojenské lietadlá a vrtuľníky, Thales – radary a navigačné systémy, Nexter - pozemná technika, MBDA – raketové systémy, Dassault – lietadlá, SW riešenia, simulácie a integrované logistické podporné systémy, Safran Electronics & Defense – optronike, avionike, elektronike a kritickom softvéri pre civilné aj obranné aplikácie.

Hlavným priemyselným združením tohto sektora je **GICAT** (Groupement des Industries Françaises de Défense et de Sécurité Terrestres et Aéroterrestres).

Chemický priemysel

Chemický priemysel zoskupuje základný chemický priemysel, jemnú chémiu, špeciálnu chémiu alebo parachémiu a farmáciu. Francúzsko je v sektore chemického priemyslu na 2. pozícii (za Nemeckom) v európskom porovnaní a celosvetovo na 7. priečke. Sektor tvorí približne 3000 spoločností (z toho 94% MSP) a 6000 výrobných závodov, ktoré celkovo zamestnávajú približne 220 000 pracovníkov, z toho 13 351 špičkových výskumných pracovníkov.

Chemický priemysel v roku 2018 preinvestoval 3,1 mld. EUR (7% rast ročne), z toho 1,9 mld. EUR na R&D, pričom 72% všetkých investícií je určených na údržbu a regulácie. Za rok 2018 dosiahlo odvetvie obrat 75 mld. EUR a druhý najvýznamnejší prebytok zahraničného obchodu (10,2 mld. EUR pri exporte vo výške 60,6 mld. EUR). 61% exportu je určeného na trhy EÚ, zatiaľ čo na mimoeurópskych trhoch je hlavným odberateľom Ázia.

Kým očakávaný rast priemyslu sa pohybuje na úrovni 0,6% ročne, v prípade chemického sektora sa predpokladá stabilný rast 2,1% ročne

Medzi hlavné francúzske podniky pôsobiace v chemickom priemysle patrí Orano Cycle, V. Mane Fils, Biomerieux, Pierre Fabre Dermo-cosmetiques, Air Liquide Advanced Technologies, Arkema France, Rhodia Operations, Laboratoires Clarins, Total Petrochemicals France, Guerlain a i.

Farmaceutická časť chemického priemyslu zamestnáva viac ako 101 tisíc pracovníkov¹ s obratom 53 mld. EUR a investíciách 4,4 mld. EUR na R&D vo Francúzsku, čo ho zaraďuje

¹ Údaje dostupné za rok 2013

na 3. celosvetovú priečku. Svetovými lídrmi vo výrobe liekov sú spoločnosti ako Sanofi a Novartis.

Hlavným združením chemického priemyslu je **France Chimie**.

Elektronický a elektrotechnický priemysel

Elektronický priemysel spája všetkých hráčov v elektronickej výrobe vo Francúzsku: výrobu elektronických súčiastok, konektorov alebo tlačených obvodov, návrh a montáž elektronických kariet a podzostáv, distribúciu, softvér a zabudovaný softvér, návrh elektronických systémov. Odvetvie elektroniky je podporované hustou sieťou laboratórií, škôl a univerzít s odbornými znalosťami v oblastiach od pokročilých materiálov pre mikro-, nano- a optoelektroniku až po tvorbu a vývoj komplexných nástrojov pri návrhu obvodov a systémov.

Vo francúzskej ekonomike je zdrojom pákového efektu na priemysel a služby, ktorý rastie s digitálnou revolúciou a rozširovaním elektroniky vo všetkých oblastiach. Elektronika je jadrom vývoja internetu vecí (IoT), ktorého trh by mohol vo Francúzsku dosiahnuť 15,2 mld. EUR v roku 2020. Tento vývoj by sa mal dotknúť všetkých trhov, predovšetkým odborných trhov, ktoré by mali predstavovať 40-50% aplikácií v roku 2020.

V súčasnosti vo Francúzsku pôsobí 1 100 spoločností (90% MSP), ktoré priamo aj nepriamo zamestnávajú 230 000 pracovníkov a generujú obrat v hodnote 15 mld. EUR.

V tejto oblasti pôsobia veľké podniky ako Alcatel-Lucent, ktorý je lídrom v oblasti telekomunikácií, skupina Legrand je lídrom vo výrobe elektrických prístrojov a elektroinštalačného materiálu a i.

Sektor módy, luxusných tovarov, textilu a odievania

Francúzsko je svetovým lídrom v sektore módy a luxusu, ktorý na celosvetovej úrovni rastie. Až ¼ svetového predaja realizujú francúzske spoločnosti, vďaka čomu dosahujú obrat 150 mld. EUR, pridanú hodnotu 36 mld. EUR (t.j. 1,7% HDP, resp. 2,7% pri zohľadnení nepriameho dopadu na národné hospodárstvo). Vo Francúzsku je 1 z 13 priemyselných spoločností je súčasťou sektora módy a luxusu. Celkovo zamestnáva viac ako 500 000 pracovníkov priamo a viac ako 1 milión nepriamo a pozitívne prispieva k saldu zahraničného obchodu vďaka prítomnosti spoločností ako LVMH, Kering, L'Oréal Luxe, Chanel a Hermès vo viac ako 180 krajinách sveta. Takmer 90% produkcie je určenej na export (z toho viac ako 50% do krajín mimo EÚ), k čomu je potrebné pripočítať predaj zahraničným klientom vo Francúzsku (50% z obratu vo FR). Export rastie tempom 4-5% ročne.

Paríž, ako hlavné mesto módy je zároveň jednotkou v predaji luxusných tovarov (30% výdavkov turistov je zameraných na oblasť módy). 6-týždňové podujatie Fashion Week každoročne prinesie 1,2 mld. EUR. Podobne na národnej úrovni zostáva spotreba módného tovaru významná. S obratom 64 mld. EUR je druhým najvýznamnejším spotrebným trhom FR (hneď po agropotravinárstve – 159 mld. EUR a pred predajom vozidiel – 41 mld. EUR), z čoho 41,2 mld. EUR sa vzťahuje na odvetvie odievania/textilu/obuvi/doplnkov. Vo forme predaja dominujú „kamenné obchody“, online predaj tvorí iba 13%.

Odvetvie odievania

Odevný priemysel zahŕňa vo FR 1 700 spoločností so 40 000 zamestnancami, z ktorých 15 000 sa pracuje na luxusných tovaroch. Pre prácu v tomto odvetví sa vyžaduje odborné vzdelanie po dobu 5 rokov (a poplatku min. 2 000 EUR p.a.).

Hlavným združením je **UFIMH** (Union française des industries mode & habillement).

Odvetvie textilu

Textilný priemysel zamestnával v roku 2018 približne 61 000 pracovníkov vo viac ako 2 160 spoločnostiach (z toho 92% zamestnáva viac ako 10 pracovníkov). Textilný priemysel, ktorý zahŕňa výrobu nití, látok, bytového, nábytkového a technického textilu je z pohľadu

zahraničného obchodu výrazne deficitný, o čom svedčí dovoz vo výške 16,9 mld. EUR a export 9,4 mld. EUR. Medziročne sa spotreba odevného a bytového textilu znížila o 2,9%, čo je najväčší prepád od roku 2009. Za rok sa dosiahol obrat vo výške 13,6 mld. EUR, na ktorom sa podieľala predovšetkým výroba technického textilu (7,9 mld. EUR) prostredníctvom 458 spoločností zamestnávajúcich 28 000 pracovníkov. Francúzsko je po Nemecku druhým najväčším výrobcom technického textilu v EÚ.

Z textilných a odevných výrobkov sa dovážajú veľké objemy hotových textilných odevov, pleteného tovaru a ďalších textilných výrobkov. Vzhľadom na vysoké výrobné náklady domácej výroby textilu a odevov sa produkcia presunula do zahraničia aj v prípade špičkových sérii francúzskej „haute couture.“ Na domácej francúzskej pôde v roku 2018 vzrástla produkcia tkáčovní (8%) a výroby umelých a syntetických vlákien (4%), naopak, významne poklesla produkcia v odvetví prípravy textilných vlákien a pradiarenstva (-22,6%).

Hlavným združením tohto priemyslu je **UIT** (Union des Industries Textiles), ktorý je členom európskeho združenia EURATEX.

Kožené výrobky a galantéria

Odvetvie výroby kožených tovarov zamestnáva $\frac{3}{4}$ všetkej pracovnej sily kožiarskeho priemyslu. V roku 2018 tak v 411 fabrikách (90% MSP) pracovalo viac ako 21 000 pracovníkov, z toho 1 700 vysokokvalifikovaných remeselníkov, pričom ročne sa vytvorí 2 000 nových pracovných miest, prevažne vo výrobe. Obrat dosiahol 6,5 mld. EUR.

Hlavným združením je **FFM** (Fédération Française de la Maroquinerie).

Hodinári, šperkári, klenotníci, zlatníci

Francúzska výroba v tomto odvetví sa sústreďuje v približne 850 spoločnostiach s 2 700 predajňami, ktoré dosiahli obrat 1,75 mld. EUR a zamestnávajú viac ako 12 000 pracovníkov.

Hlavným združením je **UBH** (Union de la Bijouterie Horlogerie), ktoré nahradilo bývalú národnú federáciu HBJO (Fédération nationale HBJO – Horlogerie, Bijouterie, Joaillerie, Orfèvrerie).

Z regionálneho hľadiska sa výroba tohto priemyslu sústreďuje do regiónov Grand Est, Occitanie, Hauts-de-France, Normandie, Auvergne-Rhône-Alpes. Najvýznamnejšími firmami textilného odvetvia sú spoločnosti Chargeurs-Textiles S.A., VEV, DMC, lokalizácia firiem je prevažne v mieste ich založenia v Roubaix-Tourcoing. V Armentieres sa vyrábajú vlákna (vrátane optických vlákien), vlnené a bavlnené tkaniny, v Lyonskom regióne hodváb a syntetické vlákna, v Troyes je pletiareský priemysel. Je koncentrovaný vo veľkých aglomeráciách v Nord-Pas-de-Calais, Rhone-Alpes a v Ile-de-France (Paríž a okolie). Francúzska „haute couture“ patrí celosvetovo medzi prestížne a zvučné značky, ako LVMH, Christian Dior, Yves Saint-Laurent, Chanel a i.

Drevársky priemysel

V takmer 60 000 spoločnostiach zamestnáva (priamo aj nepriamo) približne 440 000 pracovníkov, pričom vytvára obrat vo výške 53 mld. EUR s pridanou hodnotou 24,7 mld. EUR.

Napriek skutočnosti, že FR predstavuje 3 najväčšie zalesnené územie v EÚ, zatiaľ sa nepodarilo dosiahnuť želanú dynamiku rastu tohto odvetvia: zahraničný obchod je hlboko nevyvážený a odvetvie trpí chronickým obchodným deficitom (6 mld. EUR). Deficit je poháňaný predovšetkým intenzívnym dovozom dreveného nábytku a výrobkov z papiera a lepenky.

Zároveň je pretrvávajúci dopyt aj po surovom dreve, čo je výsledkom ochrannárskej politiky FR v oblasti životného prostredia, ktorá nepovoľuje výrubu dreva a dovoz zabezpečuje z iných, cenovo výhodnejších, teritórií.

Odvetvie, ktoré naďalej čelí veľkým ťažkostiam (medzinárodná hospodárska súťaž, stavebná kríza, ...), sa musí ďalej štrukturovať, aby prispelo najmä k ekologickému prechodu stavebníctva a boju proti zmene klímy. Príkladom je projekt „France Bois 2024“, ktorého cieľom je rozvoj ponuky služieb pre drevospracujúci sektor so zameraním na vedúcich stavieb, aby sa olympijské a paralympijské stavby (pre OH 2024 v Paríži) realizovali exemplárne, t.j. s využitím drevených konštrukcií a armatúr.

Poľnohospodárstvo

Francúzsko je dlhodobo najvýznamnejšou poľnohospodárskou krajinou v EÚ. Podľa predbežných údajov za rok 2018 dosiahla francúzska poľnohospodárska produkcia 73 mld. EUR, t. j. 16,9% podiel na celkovej produkcii EÚ28. Ďalej nasledovala produkcia Nemecka (56 mld. EUR) a Talianska (51 mld. EUR). Za roky 2017 a 2018 sa tak Francúzsko stabilizovalo s podielom 16,8%-16,9%, čomu predchádzal významný prepád v roku 2016.

V celoeurópskom porovnaní je Francúzsko zároveň na čele v rozlohe poľnohospodárskej obrábanej pôdy, ktorú tvorí 30 mil. ha. Poľnohospodárska pôda zaberá 54 %, lesy 28 % a nepoľnohospodárska pôda 12% z 55 mil. ha francúzskeho teritória. Väčšina poľnohospodárskej pôdy (60 %) je ornou pôdou, 36% tvoria lúky a pasienky a 4% vinohrady. K zmene štruktúry ornej pôdy po r. 1993 prispela spoločná poľnohospodárska politika EÚ.

Hlavnou francúzskou produkciou sú obilniny, víno, cukor, ovocie a zelenina, mäso. V živočíšnej výrobe najväčší podiel zaberá chov hovädzieho dobytku, ošípaných a oviec. Agropotravinárska výroba tvorí najväčšiu časť francúzskeho poľnohospodárstva. V rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky patrí Francúzsko medzi najväčších poberateľov finančnej pomoci a najväčším prijímateľom priamych platieb. V rybolove patrí Francúzsku 4. miesto v Európe (objem výlovu v rámci EÚ predstavuje 10%), ako aj k najväčším producentom ustríc.

Poľnohospodárstvo prispieva 6,7% do HDP, pričom sa dosiahol prebytok zahraničného obchodu agropotravinárskych výrobkov v hodnote 6,6 mld. EUR (v porovnaní s 5,8 mld. EUR v r. 2017 a najmä prudkým poklesom v predchádzajúcich rokoch v dôsledku zlej úrody obilnín). Otáznym zostáva vývoj obilnín, ktoré čelia silnej konkurencii Ruska a Argentíny; nové trhy sa nachádzajú len veľmi ťažko a odbyt priebežne klesá. V sektore zeleniny utrpelo najviac pestovanie zemiakov, ktorých cena sa medziročne prepádla o 40%.

Klimatické podmienky, najmä letné sucha, ovplyvnili v minulom roku výnosy obilnín, ale aj predaj ovocia a zeleniny. Síce došlo k zvýšeniu cien, v mnohých prípadoch (marhule, čerešne, cukety) tento nárast cien však nepostačoval na vyplnenie straty výroby. Sucha ovplyvnilo aj produkciu mlieka z dôvodu nedostatku trávy na kŕmenie kráv: v októbri 2018 sa zber znížil o 3,7% v porovnaní s októbrom 2017, čo (podobne aj na ostatných trhoch v zahraničí) spôsobilo nárast ceny o 13%. Rovnako, hoci v menšej miere (5%) rástli ceny bravčového mäsa.

V sektore bolo v roku 2018 činných 448 500 fariem a poľnohospodárov, pričom toto číslo medziročne klesá o 1,5%-2% ročne (od roku 1988 ich počet predstavoval takmer 1 milión). Navyše, viac ako 50% poľnohospodárov je starších ako 50 rokov, pričom sa začína prejavovať preferovaný skorší odchod do dôchodku a klesajúci záujem mladej generácie. Okrem neistoty na svetových trhoch je o mnoho konkrétnejším problémom nedostatok príjmov a likvidity, čo spôsobuje, že sa priemerný plat poľnohospodára (v celom FR) pohybuje okolo 1250 EUR mesačne, pričom 1/3 z nich v skutočnosti dostáva iba 350 EUR mesačne.

Kým celkový počet klesá, veľkosť jednotlivých aktérov rastie – priemerná veľkosť fariem sa pohybuje od 10 do 87 ha, záhradníctiev a záhradkárstiev: 10 ha, vinohradníctiev: 17 ha a pestovania pšenice: 87 ha. Úpadok fariem sa v roku 2018 mierne znížil (o 8%)

Budúcnosť francúzskeho poľnohospodárstva je vystavená veľkým výzvam, ktoré vyvolávajú tak externé, ako interné faktory: globalizácia a rastúca medzinárodná konkurencia, dohody o voľnom obchode s EÚ (Kanada, Japonsko, MERCOSUR,...), znižovanie cien, klimatické zmeny a strata produkcie, úbytok poľnohospodárstiev a chýbajúca nová generácia. Veľkou otázkou zostáva aj prechod na BIO poľnohospodárstvo, resp. ekologická transformácia, kde sa samotní vládni predstavitelia majú problém zhodnúť na termíne zákazu herbicidu glyfosát a i. Veľký dôraz sa v súčasnosti kladie na využitie digitalizácie, dronov a iných high-tech riešení.

Novinkou je mestské poľnohospodárstvo, ktorého najvýznamnejším predstaviteľom bude od roku 2022 mestská záhrada o rozlohe 15 000 m² na streche haly výstavniska Parc des Expositions Porte de Versailles.

Agropotravinárstvo

V roku 2016 odvetvie agropotravinárskeho priemyslu tvorilo 17 253 spoločností (z toho 90% MSP), ktoré zamestnávali 383 300 pracovníkov a generovali tržby vo výške 167 mld. EUR. Na európskej úrovni je Francúzsko v tejto kategórii na druhom mieste, hneď sa Nemeckom. Z hľadiska obratu sa agropotravinárstvo strieda na prvej priečke so sektorom módy a luxusu, pričom si udržiava najvýznamnejšie postavenie v počte pracovných miest. V rámci sektora ide predovšetkým o odvetvie mäsa (28% zamestnancov) a mlieka (14%). Zo 7 najväčších tovární je 6 zameraných na výrobu a spracovanie mäsa, ktoré zamestnávajú viac ako 1 000 pracovníkov.

Francúzsko je známe niekoľkými celosvetovými lídrami vo výrobe mliečnych produktov: Danone, Lactalis; škrobu: Roquette (najvýznamnejší exportér v agropotravinárstve); alebo kvasníc: Lesaffre (svetový líder v pekárenských kvasniciach).

64% produkcie je určenej pre trh EÚ a zvyšných 36% pre trhy tretích krajín. Zvýšený export do tretích krajín sa týkal predovšetkým sušeného detského mlieka určeného pre ázijské trhy.

V kontexte narastajúceho počtu obyvateľov, ako aj nových očakávaní spotrebiteľov rastie dopyt po širšej ponuke potravín bohatých na proteíny. Francúzske odvetvie sa chce preto udržať na čele výskumu zdroja proteínov tak pre výživu ľudí, ako zvierat (rastlinné proteíny, mikroriasy, hmyz, biotechnologicky vytvorené proteíny a i.). Výstupy výskumu by mali pomôcť vytvoriť nové nástroje a techniky s cieľom podpory inovácií, akcelerácie priemyselneho rozvoja MSP a start-upova a ich medzinárodnej konkurencieschopnosti.

Bankový, finančný systém a poisťovníctvo

Bankový systém vo Francúzsku tvorí 347 bánk a 37 209 agentúr, ktoré vytvárajú 2,1% pridanej hodnoty a s počtom 366 200 zamestnancov patria medzi hlavných francúzskych zamestnávateľov v súkromnom sektore. 5 francúzskych bánk patrí medzi TOP10 európskych bánk. 99% francúzskeho obyvateľstva má bankový účet, pričom na 1 milión obyvateľov pripadá 555 bankových agentúr.

Ku koncu marca 2019 boli evidované hypotekárne úvery v hodnote 1 022 mld. EUR a pôžičky vo výške 2 440 mld. EUR (z toho 1 029 mld. EUR tvorili podnikateľské úvery). V roku 2018 takmer 48% domácností čerpalu aspoň jednu pôžičku.

Miera sporenia domácností k záveru roka 2018 dosiahla 14% a výška úspor 403 mld. EUR k aprílu 2019. Životné poistenie sa k marcu 2019 zvýšilo na 1 737 mld. EUR.

Francúzsky bankový trh ovláda niekoľko bankových skupín, ktoré sa delia na komerčné banky: BNP Paribas, Sociétés Générale, LCL, HSBC, ktoré sú vlastnené akcionármi a kótované na parížskej burze; a vzájomné/príspevkové banky: Crédit Agricole, Caisses d'épargne, Crédit mutuel, Crédit coopératif, Banques populaires, ktoré predstavujú kooperatívne finančné

inštitúcie vlastnené spoločníkmi (na báze 1 osoba 1 hlas), ktorých často tvoria samotní klienti banky alebo samospráva.

Špecifickým prípadom je Poštová banka, ktorá je 100% dcérskou spoločnosťou francúzskej Pošty, ako aj Caisses de Crédit Municipal, ktoré sú verejnými inštitúciami s monopolom pre záložne, pričom ponúkajú aj spotrebiteľské úvery a depozitné účty. Medzi špecializované úverové spoločnosti patria COFINOGA, SOFINCO zamerané na spotrebiteľské účty, alebo CETELEM, ktorá kombinuje spotrebiteľské účty s hypotékami.

Hlavným združením bankového sektora je **FBF** (Fédération Bancaire Française).

Aktivity spojené so zahraničným obchodom poisťuje COFACE (Compagnie française d'assurances de commerce extérieur) so širokou paletou sprievodných činností (podpora výstav, vzdelávanie, atď.). V poisťovníctve pôsobí približne 600 spoločností, medzi najväčšie patria: AXA, CNP Assurances, Allianz, Generali Assurances, BNP Paribas Assurances a Assurances du Crédit Mutuel.

Parížska burza je súčasťou holdingu Euronext, ktorý vznikol v roku 2000 zlúčením piatich národných burzových trhov (Paríž, Brusel, Amsterdam, Lisabon a v Londýne). Index CAC zobrazuje 40 najväčších a najviac likvidných akcií kótovaných na burze Euronext Paris vybraných z top 100 spoločností podľa trhovej kapitalizácie a obratu. CAC 40 tvoria výhradne FR spoločnosti, ktorých akcie vlastní z cca 45% zahraniční investori (zastúpené je najmä Nemecko, Japonsko, USA, Veľká Británia). Na čele rebríčka je Engie, nasleduje Orange, Axa, TOTAL, ArcelorMittal, Vivendi, Crédit Agricole a i.

Cestový ruch

S počtom 89,4 miliónov turistov a 438,2 prenocovaní za rok 2018 (podľa predbežných odhadov) Francúzsko zostáva svetovou destináciou č. 1 v sektore cestovného ruchu. Okrem rekordnej návštevnosti (v porovnaní s rokom 2017 ide o 3% nárast) sektor priniesol rekordné príjmy vo výške 56,2 mld. EUR. Hoci prevahu návštevníkov naďalej tvoria európski turisti (79%), záujem sa zvyšuje aj na strane ázijských (+7,4%), japonských (+11%) a indických (+16%) klientov.

Podrobnejšie štatistiky (dostupné iba za rok 2017) zaraďujú Francúzsko na prvú priečku návštevnosti (86,9 miliónov turistov), ale až za USA a ES v objeme príjmov z cestovného ruchu (53,7 mld. EUR). Vnútna spotreba vyplývajúca z cestovného ruchu v tomto období dosiahla 168 mld. EUR, čo predstavovalo podiel 7,25% na HDP. Okrem priamo súvisiacich pracovných miest v odvetví hotelierstva, reštaurácií a dopravy má cestovný ruch ekonomický dopad aj na sektor služieb (finančné a poisťovacie služby), realitný sektor a obchod. V roku 2017 sa cestovný ruch dotkol 27,88 miliónov pracovných miest (z toho 6,38 v sektore hotelierstva, reštaurácií a dopravy). Až 40% z nich sa sústreďuje v parížskom regióne Île-de-France.

Hoteliersky sektor zaevidoval rast 7,6% s obsadenosťou 62,5%. Referenčný indikátor rentability vzrástol o 6,6% a počet turistických prenocovaní sa zvýšil o 5,4%. V odvetví kongresového turizmu si Paríž za pomoci 212 kongresov obnovil prvenstvo na medzinárodnej úrovni a predčil tak Viedeň, Madrid a Barcelónu.

Mierny nárast zaevidoval aj kemping (druhá najčastejšia forma ubytovania vo Francúzsku) na 125 milión prenocovaní.

Napriek rekordným údajom by čísla podľa odborníkov mohli byť vyššie, ak by Francúzsko nebolo v roku 2018 vystavené niekoľkokomesačným štrajkom národnej železničnej spoločnosti SNCF, aerolinky Air France a hnutia „žltých viest“. Práve posledne menované by z dôvodu presahu do roku 2019 malo mať negatívny dopad na štatistiky za rok 2019, predovšetkým na luxusné hotely, ktoré vyhľadávajú ázijskí turisti a ktorí zároveň veľmi citlivo reagujú na

bezpečnosť turistickej destinácie (za január 2019 návštevnosť v hoteloch medziročne poklesla o 5,6%).

Návštevnosť v roku 2018 naplnila predikcie vlády (90 miliónov turistov). Napriek priebežným sociálnym nepokojom si francúzska vláda ponecháva ambiciózne predsavzatie dosiahnuť ročnú návštevnosť 100 mil. návštevníkov do r. 2020.

Za účelom rozvoja cestovného ruchu boli vytvorené nové mechanizmy napr. v podobe podpory prioritných regiónov v rámci projektu *Destinácia Francúzsko* v celkovej hodnote 11,5 mil. EUR alebo núdzového fondu pre zvýšenie bezpečnosti s kapitálom 14 mil. EUR. V snahe dosiahnuť ambiciózny cieľ na rok 2020, a teda zvýšiť atraktivnosť a konkurencieschopnosť Francúzska, francúzska administratíva pracuje na viacerých zlepšeniach systému vrátane jednoduchšieho procesu vydávania turistických víz, renovácie staníc v Paríži, otváracích hodín obchodov v oblastiach s medzinárodnou účasťou aj počas nedeľ a nočných hodín, rozvoja kongresového a kultúrneho turizmu (investícia 1 mld. EUR do platformy Rozvoja francúzskeho cestovného ruchu a 75 mil. EUR do fondov Investície do sociálneho cestovného ruchu), ako aj zavedenie digitálneho zberu a spracovania dát v tomto sektore.

Infraštruktúra (železničná sieť, cestná sieť, námorná doprava a prístavy, letecká doprava)

Hoci francúzska vláda v ostatných 10 rokoch každoročne vynakladala v priemere 666 mil. EUR na údržbu cestnej siete, suma nie je dostatočná. Konkrétne v roku 2017 bolo v sektore dopravy z prostriedkov štátu preinvestovaných výnimočne až 2,2 mld. EUR a z prostriedkov regiónov celkovo 11,7 mld. EUR.

Pre ďalšie roky ministerka dopravy FR Élisabeth Borne vyhlásila „plán na záchranu národných diaľnic“, ktorý ročný rozpočet štátu zvýši na 1 mld. EUR. V rámci návrhu zákona o mobilite by sa dokonca celková štátna obálka na infraštruktúru v rokoch 2018-2022 mala predstavovať 13,4 mld. EUR s výhliadkou 14,3 mld. EUR pre obdobie 2023-2027. Z toho 4 mld. EUR budú určené na spoločné projekty štátu a samospráv, 3,4 mld. EUR na rozsiahle projekty, 3,1 mld. EUR na údržbu, 1,7 na železničnú sieť vyrovnávajúcu regionálne rozdiely (TET), 0,7 mld. EUR na iné výdavky a 0,5 mld. EUR na projektové štúdie.

Cestná doprava

Francúzsko využíva najhustejšiu a najvýkonnejšiu cestnú sieť na svete, 1 103 012 km ciest, z toho 9 158 km diaľnic (plus ďalších 3 221 mimo koncesie) a 8 465 národných ciest.

Štát je zodpovedný za 21 000 km ciest, z čoho práve národné cesty a diaľnice mimo koncesie vykazujú viac ako 2 000 km vážne poškodených (t. j. 17% siete). Hoci tieto úseky predstavujú iba 1,2% celkovej cestnej siete Francúzska, každé šieste vozidlo tieto trasy využíva.

Z hľadiska cestných konštrukcií až 1/3 z 12 000 mostov si vyžaduje opravu a 7% je v ohrození zrútenia. Proces opravy vo Francúzsku býva veľmi zdĺhavý a podľa odborníkov sa zvyčajne ukončí oprava mosta až 22 rokov po objavení sa prvých poškodení. Zastaraním sú zároveň dotknuté návestia a dopravné značenia, ako aj sanitačné siete. Základnou príčinou je intenzívna premávka a vplyv počasia.

Preprava tovaru predstavuje 76 % cestnej prepravy. Kombinovaná doprava výrazne rastie. V súčasnosti je vo FR registrovaných cca 25 miliónov osobných vozidiel a 3,4 miliónov úžitkových vozidiel. Cestná doprava dnes obstaráva cca 60% francúzskej vnútroštátnej prepravy (oproti 40% v roku 1970). Na celkovej preprave osôb sa podieľa 90%.

Súčasný stav vozoviek poukazuje na potrebu investícií do oblasti cestnej infraštruktúry. Podľa externého auditu vyžiadaného Ministerstvom dopravy FR by sa do roku 2037 až 60% vozoviek vážne znehodnotilo bez zásadnej zmeny politiky v najbližších rokoch.

Okrem tradičných vozoviek sa čoraz viac v kontexte elektromobility rozvíjajú aj inteligentné vozovky, ktoré zásobujú kyvadlovú dopravu solárnou energiou z kolektorov inštalovaných priamo na ceste. Konkrétne v meste Nantes (City Lab) bola inštalovaná plocha 34 m², ktorá okrem kyvadlovej dopravy zabezpečuje v zime vyhrievanie verejných priestorov (kancelárie, plavárne a i.) z tepla rekuperovaného spod povrchu vozovky.

Železničná doprava

Lokálnu dopravu zabezpečuje železničná spoločnosť SNCF, v ktorej podiel štátu predstavuje 100%. Od roku 2003 Francúzsko drží rekord v rýchlosti vlakov (515 KM/H) s TGV (rýchlovlak). Ročne železnice prepraví 295 miliónov cestujúcich na hlavných trasách, 71 miliónov s TGV a nákladnou dopravou sa prepraví 133,8 mld. ton. Železničnú sieť tvorilo v roku 2017 približne 30 000 km, z toho 2 600 km pre vysokorýchlostné vlaky.

Tunel pod La Manche, skracujúci cestu vlakom Paríž-Londýn na 2 hodiny, je svojou dĺžkou 50 500 m druhým najdlhším tunelom na svete. V januári 2013 bola otvorená nová vysokorýchlostná trať medzi španielskym Figueres a francúzskym Perpignan. Nový projekt CDG Express, ktorý poskytne priame vlakové spojenie medzi hlavným mestom Paríž stanica Gare de l'Est a parížskym letiskom CDG Charles de Gaulle je plánovaný do roku 2023. Vlak túto 32 km trasu skrátí na 20 minút.

Letecká doprava

Vďaka geografickej polohe je FR skutočným európskym strediskom z hľadiska leteckej dopravy. Každoročne prepraví cca 100 miliónov cestujúcich (z toho parížske letiská cca 60%). Parížske letiská sú z hľadiska kapacity pasažierov (Paris CDG 20,467 miliónov a Paris Orly 4,104 miliónov) na 2. mieste v Európe (po Londýne), pričom sa pracuje na rozšírení letiska Paris Orly. Medzi ďalšie významné francúzske letiská patrí Nice-Côte d'Azur, Marseille-Provence, Lyon, Toulouse a Bordeaux.

Vodná doprava

FR sa radí svojou námornou flotilou na 29. miesto vo svete, pričom disponuje počtom 210 námorných lodí. Najvýznamnejšie prístavy sú Dunkerque, Le Havre, Rouen, Nantes/Saint-Nazaire, Bordeaux a Marseille. Dĺžka splavných riek predstavuje viac ako 8 500 km.

d) Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

Francúzsko je zakladajúcim členom Európskej únie - EÚ, Svetovej obchodnej organizácie – WTO a OECD. Je členskou krajinou všetkých ekonomických a obchodných organizácií, medzinárodných bánk a finančných organizácií napr. OSN, NATO, Rada Európy, Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj, MMF, OBSE, Svetová banka, Hospodárska komisia OSN pre Európu, UNESCO, UNICEF, Medzinárodná organizácia pre legálnu metrológiu (IOLM), Medzinárodný úrad pre miery a váhy (BIPM), Medzinárodná organizácia kriminálnej polície (INTERPOL), Medzinárodný úrad pre vinohradníctvo a vinárstvo (OIV), Medzinárodný epizootický úrad (OIE), Medzinárodný úrad pre výstavníctvo (BIE), Medzinárodný ústav chladiarenskej techniky (IIR) a mnohé iné. Zástupcovia Francúzska sú vo vedúcich funkciách viacerých organizácií a orgánov.

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

a) Podnikateľská legislatíva

Pre informovanie sa o aktuálnych informáciách o podmienkach podnikania a investovania vo Francúzsku sa odporúča kontaktovať Francúzsku obchodnú a priemyselnú komoru, ktorá má zároveň decentralizované zastúpenia vo viacerých mestách a regiónoch ([Chambre de commerce et d'industrie](#)) a agentúru francúzskych podnikateľov ([BpiFrance Création](#)).

Právne formy podnikania

Živnostníci sú povinní sa zaregistrovať do zoznamu lokálnej živnostenskej komory, ktorá je súčasťou Združenia živnostenských komôr FR. Podnikateľ môže ako sídlo svojej spoločnosti uvádzať domácu adresu, ale maximálne po dvoch rokoch je povinný si zriadiť sídlo v samostatných obchodných priestoroch.

Na účely podnikania na území FR je potrebné sa registrovať u obchodnej komory alebo inej inštitúcie podľa typu podnikania (CCI, CMA, GTC, URSSAF, CGSS, APCA a i). Pre zjednodušenie bol vytvorený jednotný portál [Guichet-entreprises](#), ktorý naviguje (aj v anglickom jazyku) budúceho podnikateľa podľa zadanych informácií na príslušnú obchodnú komoru. Každá z obchodných komôr predstavuje pre budúceho podnikateľa Centrum formalít podnikov (Centre de formalités des entreprises/CFE).

Vytvorenie spoločnosti zahraničnou firmou je bez akýchkoľvek obmedzení, je však potrebné počítať s povinnosťou predložiť niekoľko preložených (do francúzskeho jazyka) a úradne overených dokumentov.

Ak sa zahraničný subjekt rozhodne etablovať vo Francúzsku, môže si zvoliť jeden z dvoch variantov podnikov – filiálku alebo pobočku. Riaditeľ takejto pobočky, pokiaľ nie je Francúz, musí byť držiteľom platného povolenia na pobyt. Založenie zahraničnej filiálky, pobočky alebo agentúry, považovanej za zahraničnú investíciu nepodlieha deklarácii a predbežnému súhlasu. Detailné informácie o finančných a právnych aspektoch podnikania vo FR vrátane potrebných kontaktov sú uvedené na stránkach AFE (Agence France Entrepreneur) alebo v manuáli na stiahnutie „[Objectif Entreprise 2019](#)“.

Zahraničné zastúpenie je možná právna forma, ktorú môže zvoliť zahraničná spoločnosť vyvíjajúca aktivity vo Francúzsku. Tieto aktivity však nesmú mať komerčný charakter, tzn. môže to byť napríklad marketingový výskum, inzercia, sprostredkovanie informácií, skladovanie alebo iné prípravné operácie. Pokiaľ chce spoločnosť vykonávať priemyselnú alebo komerčnú činnosť, musí zvoliť právnu formu sprostredkovacej kancelárie alebo pobočky. Komerčná aktivita podľa definície pokrýva akúkoľvek aktivitu, ktorá zahŕňa podpis dokumentov alebo kontraktov zamestnancom alebo predstaviteľom kancelárie, zakladajúcu zodpovednosť zahraničnej spoločnosti. Príkladom môžu byť predajné kontrakty alebo kontrakty na poskytnutie služieb.

Keďže zahraničné zastúpenie poskytuje len veľmi obmedzené možnosti a jeho registrácia si vyžaduje rovnaké množstvo času ako registrácia komplexnejších legálnych štruktúr, nie je príliš odporúčané. Výnimkou sú iba prípady, keď si je spoločnosť istá, že jej obmedzené operačné možnosti vystačia aspoň jeden rok.

Z pohľadu daní nepodlieha zahraničné zastúpenie dani zo zisku ani DPH, ale je povinné platiť miestne dane a dane z príjmov fyzických osôb.

Vytvorenie a registrácia sprostredkovateľskej kancelárie rozhodnutím predstavenstva alebo iným splnomocneným orgánom zahraničnej spoločnosti si nevyžaduje žiadne zvláštne

formality. Hlavný predstaviteľ sprostredkovateľskej kancelárie však musí mať povolenie k obchodu zahraničného rezidenta, pokiaľ nie je občanom EÚ.

Sprostredkovateľská kancelária (ďalej len kancelária) musí byť registrovaná v obchodnej komore miestne príslušného ku kancelárii. K registrácii je treba predložiť originál a preložené kópie štatútu kancelárie a osvedčenie o registrácii materskej spoločnosti v krajine jej sídla, doklad o oprávnenosti používať prevádzkové priestory vo Francúzsku a osobné údaje týkajúce sa budúceho vedúceho kancelárie.

V zmysle daňovej legislatívy sú kancelárie považované za stále prevádzky a sú subjektom povinným odvádzať daň zo zisku a DPH s výnimkou operácií vykonávaných medzi kanceláriou a materskou spoločnosťou, ktoré nepodliehajú DPH. Ak je materská spoločnosť zdaňovaná za všetky svoje zahraničné príjmy v krajine svojho sídla, potom zisk alebo strata jej sprostredkovacej kancelárie je zahrnutá do jej zdaňovacieho základu. Toto ustanovenie nemá žiadny vplyv na daňové záväzky, ktoré má kancelária vo FR.

Založenie sprostredkovateľskej kancelárie je rýchlejšie a lacnejšie ako založenie pobočky, prevádzka má však aj svoje nevýhody. V prípade finančných problémov má materská spoločnosť neobmedzenú zodpovednosť za dlhy sprostredkovateľskej kancelárie. Z hľadiska svojho štatútu môže mať sprostredkovateľská kancelária subjektívne horšie postavenie u svojich zákazníkov a dodávateľov. Tento štatút je menej priaznivý aj z hľadiska prípadnej štátnej pomoci, úľav na daniach a pod. V niektorých prípadoch môže byť problematické premeniť štatút kancelárie na pobočku alebo ju predať, a to hlavne z daňových dôvodov.

Založenie pobočky si vyžaduje niekoľko formalít, ktoré pre zakladateľa zastreší [Guichet-entreprises](#), t. j. vrátane formalít voči ostatným inštitúciám (zápis do obchodného registra, pridelenie identifikačného číselného označenia, formality s finančnými úradmi, Správu sociálneho zabezpečenia a pod.).

Daňový systém

Všetky príjmy sa priznávajú online prostredníctvom portálu impots.gouv.fr. Základné druhy daní a poplatkov sú nasledovné:

Priame dane

- ***daň z príjmu fyzických osôb*** (Impôt sur le revenu des personnes physique)

Vypočítava sa za celú “zdaniteľnú domácnosť”, t. j. za skupinu zárobkovo činných a ostatných osôb (detí, dôchodcov, nezamestnaných, postihnutých osôb atď.) žijúcich v jednej domácnosti. Zohľadňujú sa pritom príjmy za všetkých členov domácnosti zo závislej činnosti (netto, čiže bez platieb za sociálne poistenie, ktoré zráža z platu zamestnávateľ), z nehnuteľnosti, z finančných aktív atď.

Od 1. januára 2019 sa zaviedol systém zrážkovej dane z príjmov u všetkých fyzických osôb. Sadzbu zrážkovej dane vypočítava daňový úrad na základe zdaniteľných príjmov z roku 2017 (vzhľadom na tranzitné obdobie roka 2018). Následne zamestnávateľ odvádza príslušnú zrážku za zamestnanca na daňový úrad. V prípade významnej zmeny stavu príjmov FO je možné sadzbu upraviť v priebehu kalendárneho roka.

Povinnosť predkladania ročného zúčtovania príjmov zostáva za účelom aktualizácie sadzby dane, odpočítateľných položiek a úľav – prakticky tak napríklad zúčtovanie predložené na jar 2019 za príjmy roku 2018 sa prejaví v novej zrážkovej sadzbe v septembri 2019.

Daňový základ	Daňová sadzba
pod 9 964 EUR	0%
9 964 – 27 519 EUR	14%
27 519 – 73 779 EUR	30%
73 779 – 156 244 EUR	41%
nad 156 244 EUR	45%

Zdroj: Ministerstvo financií FR (www.impots.gouv.fr)

- **korporátna daň** (Impôt sur les sociétés; IS)

Spoločnosti, ktorých zisky vo Francúzsku presiahnu určitú hranicu, podliehajú dani z príjmov právnických osôb (IS). Zdanenie nadobúda dvojakú formu v závislosti od typu spoločnosti: povinné zdanenie (pre SA, SARL, SAS, SEL, SELARL, SCA...) a nepovinné zdanenie (najmä pre EURL, EURL, SNC...).

V prípade ziskov pod hladinou 0,5 mil. EUR je sadzba dane z príjmov právnických osôb z roku 2018 stanovená vo výške 28% a pre príjmy presahujúce 0,5 mil. EUR sa uplatňuje sadzba 33,33%. Práve sadzba z príjmov presahujúcich 0,5 mil. EUR sa bude postupne znižovať, až dorovná prvú kategóriu (2019: 31%, 2020: 28%) s ďalším poklesom v oboch kategóriách v roku 2021 na 26,5% a konečným znížením na 25% v roku 2022.

IS uplatňuje navyše výnimku zníženej sadzby 15% pre MSP, ktorých zisky sú nižšie ako 38 120 EUR a ktorých obrat nepresahuje 7,63 mil. EUR.

Daňový základ	Príjmy za rok 2018	Príjmy za rok 2019	Príjmy za rok 2020	Príjmy za rok 2021	Príjmy za rok 2022
pod 38 120 EUR	15%	15%	15%	15%	15%
38 120 – 500 000 EUR	28%	28%	28%	26,5%	25%
>500 000 EUR	33%	31%			

Bez ohľadu na režim zdanenia alebo obrat spoločnosti je účtovná závierka a daňové výkazy zasielané a hradené elektronicky v závislosti od dátumu uzávierky spoločnosti. Za fiškálny rok od januára do novembra je potrebné platbu zrealizovať najneskôr do 3 mesiacov, t.j. do konca februára, v prípade uzávierky 31. decembra, najneskôr druhý pracovný deň po 1. máji.

Niektoré výdavky zamestnávateľa na zamestnancov (ako napr. stravné lístky, príspevok na stravu a prepravu a i.) môžu byť odpočítateľné zo sociálnych odvodov za vopred stanovených podmienok, ktoré sú dostupné v praktickej brožúre [Frais professionnels 2019](#).

- **daň z príjmu podnikateľov** (Impôt sur les revenu pour les professionnels; IR)

Ide o komplexnú založenú na celkovom príjme fyzických osôb v priebehu roka. Spoločnosti, ktorých právne postavenie je právnym postavením jediného vlastníka (samostatne zárobkovo činná osoba, remeselník, obchodník, slobodné povolanie, neprofesionálny poľnohospodár), sú zdaňované v rámci systému dane z príjmov. Z daňového hľadiska existujú 2 možnosti: podnikateľ si môže zvoliť režim zdanenia „micro“ podnikov alebo režim zrážkovej dane

- solidárna daň z majetku (Impôt de solidarité sur la fortune)

Táto daň bola od 1. januára 2018 nahradená daňou z nehnuteľného majetku (Impôt sur la fortune immobilière). Vypočítava sa použitím progresívnej stupnice z čistej zdaniteľnej hodnoty nehnuteľnosti. Výška zdaniteľnej hodnoty majetku sa pritom vypočítava podľa celkovej daňovej povinnosti platiteľa dane a vypočítava ju daňový úrad FR.

- priame miestne dane

Príkladom je daň z nehnuteľností, daň z bývania, daň z činnosti a i. Miestne orgány môžu rozhodnúť o nevyberaní alebo znížení dane v záujme podpory určitých oblastí.

Nepriame dane:

- DPH, poplatky a kolky (T.V.A. - taxe sur la valeur ajoutée)

DPH sa vzťahuje na predaj tovaru a služieb a platí ju zákazník. DPH sa podieľa viac ako 50 % na celkových daňových príjmoch Francúzska. Obchodné spoločnosti inkasujú daň pri predaji a platia daň pri nákupe. Ak objem zaplatenej dane je vyšší ako inkasovanej, **rozdiel je na základe žiadosti vrátený.**

Vo Francúzsku sa DPH uplatňuje **v štyroch sadzbách:**

Predmet dane	Daňová sadzba
Všetky tovary a služby okrem nižšie uvedených	20 %
Reštauračné služby Ošetrovateľské a iné asistenčné služby Ubytovanie a transport Poľnohospodárske výrobky bez spracovania Nerefundované lieky Práce a opravy na bytoch majúcich viac než 2 roky	10 %
Stravovanie v školách Potravinové produkty základnej spotreby Voda a nápoje bez alkoholu Práce na znížení energetickej náročnosti bytov starších ako 2 roky Poplatky za siete zásobujúce energiami (napr. plyn a elektrina)	5,5 %
Lieky refundované Sociálnou poisťovňou Tlač Vstupné na predstavenia ako aj premietanie v kinách Predaj živých zvierat z bitúnka a mäsiarstva nezdaniteľným osobám	2,1%

Zdroj: Direction Générale des Impôts

Vysielanie zamestnancov na prácu v inej členskej krajine EÚ

Pri vysielaní zamestnancov a ich rodín na výkon práce vo Francúzsku pre zamestnávateľa so sídlom na Slovensku je potrebné určiť legislatívu, ktorou sa bude sociálne zabezpečenie týchto osôb riadiť. Rovnako to platí aj pre samostatne zárobkovo činné osoby. Postup určenia upravuje Nariadenie Rady (ES) č. 1408/71².

V tomto prípade je potrebné, aby zamestnávateľ so sídlom v SR podal prostredníctvom pobočky Sociálnej poisťovne (podľa miesta jeho registrácie v SR) žiadosť na ústredie

² Nariadenia Rady (ES) č. 1408/71 z 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín pohybujúcich sa v rámci spoločenstva v znení zmien a doplnkov.

Sociálnej poisťovne v Bratislave o vystavenie formulára E101 za účelom vyslania zamestnanca („Potvrdenie o uplatniteľnej legislatíve“). Žiadosť je uverejnená na internetovej stránke [Sociálnej poisťovne](#). Tento formulár následne potvrdzuje, že na zamestnanca sa počas doby jeho vyslania na výkon práce vo FR vzťahuje legislatíva SR.

Vzhľadom na to, že sa na uvedeného zamestnanca bude vzťahovať legislatíva Slovenskej republiky, zamestnávateľ je povinný plniť všetky povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Francúzska firma, pre ktorú bude zamestnávateľ so sídlom v SR vykonávať prácu, či zákazku, musí ohlásiť mená a príslušné dáta pracovníkov, ktorí budú pracovať na danej zákazke alebo projekte, na územne príslušný pracovný úrad.

V rámci zdravotného poistenia Európsky preukaz zdravotného poistenia (EPZP) nahradil od 1. 1. 2006 formulár E111. Európsky preukaz zdravotného poistenia slúži ako doklad preukazujúci nárok na zdravotnú starostlivosť v členskom štáte pobytu.

Dňa 29. mája 2018 schválil Európsky parlament novelu smernice o vysielaní pracovníkov do zahraničia, ktorá okrem iného zavádza princíp „rovnakého platu za rovnakú prácu na rovnakom mieste“. Po schválení novely Radou EÚ bude plynúť 2 ročná transpozičná lehota pre členské štáty EÚ. Niekoľko základných informácií je dostupných na stránke [Európskeho parlamentu](#).

b) Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci, projekty regionálnej spolupráce

Od roku 2012 môžu malé a stredné podniky využívať programy finančnej podpory štátnej investičnej banky Bpifrance (Banque public d'investissement), ktorá vznikla zoskupením OSEO (finančná inštitúcia Ministerstva hospodárstva na podporu malých podnikov), pobočky Caisse des dépôts entreprises a Strategického fondu investícií a disponuje kapitálom 35 - 40 mld. EUR.

Základnou úlohou novej banky je ponúknuť celú škálu foriem finančnej podpory malým a stredným podnikom, ako aj väčším firmám v súlade s európskymi pravidlami v snahe zvýšiť konkurencieschopnosť francúzskych podnikateľov v zahraničí. Zároveň poskytuje obchodným subjektom podporné služby v oblasti inovácií a exportu. Bpifrance je prístupná pre jednotlivé firmy prostredníctvom pobočiek, zriadených v každom regióne.

Podporou ekonomického rozvoja sú poverené jednotlivé regióny Francúzska, ktoré si na tento účel vytvárajú vlastné nástroje rozvoja zahraničného obchodu a prílevu investícií. Na účely zefektívnenia poskytovanej podpory (prevažne domácim) podnikateľom dochádza postupne k zlučovaniu niektorých funkcií Business France (agentúry zameranej na získavanie zahraničných investorov) a CCI (obchodných a priemyselných komôr).

c) Verejné obstarávanie

Smernice EÚ 2004/17/ES a 2004/18/ES boli implementované do francúzskeho Zákona o verejnom obstarávaní (ZVO; Code des Marchés Publiques) v roku 2006 a zostali primárnym legislatívnym postupom pre ďalšie predpisy o verejnom obstarávaní. Súkromné spoločnosti financované prevažne z verejných prostriedkov boli z procesu verejného obstarávania vylúčené v zmysle smerníc EÚ a vyhlášky č. 2005-649 zo 6. júna 2005. Koncesie na verejné služby sú upravené samostatným č. 93-122 z 29. januára 1993, bežne označovaným ako „zákon Sapin“ a koncesie na služby podliehajú nariadeniu č. 2009-864 z 15. júla 2009.

ZVO stanovuje niekoľko prahových hodnôt, ktoré určujú podmienky, za ktorých sa musí obstarávanie vykonať. V prípade ponúk nižších ako 15 000 EUR je možné uzatvoriť zákazky bez uverejnenia oznámenia o vyhlásení zákazky. Subjekty, ktoré podliehajú ZVO, si môžu samostatne zvoliť metódu zverejnenia zákaziek v hodnote od 15 000 EUR do 90 000 EUR. Navyše môžu slobodne stanoviť postupy verejného obstarávania, ktorými sa budú riadiť zákazky na tovary a služby v hodnote do 130 000 EUR pre štát a jeho správne orgány, do 200 000 EUR pre miestne samosprávy a verejné zdravotnícke zariadenia a do 5 mil. EUR pri pracovných zmluvách.

Okrem toho Generálny sekretariát pre modernizáciu verejnej správy (SGMAP) zaviedol od roku 2014 zjednodušené výberové konanie, v rámci ktorého sa povinnosť predložiť podkladové dokumenty obmedzuje na víťazného uchádzača. Do rozhodnutia sa od uchádzačov vyžaduje iba jedinečné identifikačné číslo (SIREN) a čestné vyhlásenie, čo výrazne znižuje administratívnu záťaž.

Podľa hodnotenia EK je úroveň korupcie pri verejnom obstarávaní relatívne vysoká najmä v regiónoch.

Informácie o aktuálnych verejných zákazkách zverejňuje Bulletin Officiel des Annonces des Marchés Publics (BOAMP) na stránke [MarchésOnline](#). V oblasti pôsobnosti malých podnikov (PME) možno údaje o verejných zákazkách nájsť v časopise MOCI (Monitor du Commerce International), ktorý zverejňuje výber medzinárodných zákaziek a priemyslových projektov UNIDO.

d) Zmluvná základňa

Zmluvná základňa vo vzťahu k SR

Všetky platné zmluvné dokumenty medzi Slovenskou republikou a Francúzskou republikou sa riadne vykonávajú. Proces revízie zmluvnej základne s Francúzskom po sukcesii SR do zmlúv bývalej ČSFR bol ukončený a revízia zmluvnej základne potvrdila platnosť aktuálnych medzinárodných zmlúv. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí o sukcesii zmlúv bolo uverejnené v Zbierke zákonov č. 39/2006 Z. z. Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia je dostupná online na stránke MF SR.

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

a) Priame zahraničné investície

Podľa dostupných údajov sa francúzske priame zahraničné investície (PZI) za rok 2017 stabilizovali na úrovni 44,2 mld. EUR (t.j. s medziročným nárastom o 12 mld. EUR). Podľa štatistického úradu IMSEE je hlavnou príčinou nárast úverov v rámci skupiny: v roku 2017 zahraničné skupiny zvýšili objem kapitálu požičaného francúzskym pridruženým spoločnostiam o 8,7 mld. EUR, zatiaľ čo v roku 2016 ho znížili. Vlasné imanie mierne vzrástlo (28,9 mld. EUR v roku 2017) a reinvestovaný zisk (6,5 mld. EUR) sa mierne znížil. Hlavnými zahraničnými investormi boli Spojené kráľovstvo, Holandsko, USA a Španielsko. Naopak, Nemecko a najmä Luxembursko znížili svoje investície vo Francúzsku. Stav priamych zahraničných investícií vo Francúzsku dosiahol ku koncu roka 2017 hodnotu 729,2 mld. EUR.

Na druhej strane, PZI francúzskych spoločností v zahraničí predstavovali v roku 2017 51,6 mld. EUR, čo predstavuje medziročný pokles o 5,6 mld. EUR.

Aktuálne údaje za rok 2018 poukazujú na zvýšenie atraktivity Francúzska – s počtom 1 323 nových investičných projektov (1 298 v r. 2017; t.j. v priemere 25 rozhodnutí týždenne) sa dostalo do skupiny TOP5 krajín sveta z hľadiska investičnej atraktivity, pričom v rámci EÚ je 2. najatraktívnejšou krajinou (hneď po DE). Investície pochádzajú zo 60 krajín sveta a vytvorili/udržali 30 302 pracovných miest.

Francúzsko je otvorenou krajinou, na území ktorej pôsobí min. 28 600 zahraničných spoločností (s prírastkom 420 nových spoločností v roku 2018), ktoré zamestnávajú 2 milióny pracovníkov, vynakladajú 21% výdavkov na výskum a vývoj a generujú 31% vývozu. Navyše, 343 400 zahraničných študentov sa v rokoch 2017-2018 rozhodlo študovať vo Francúzsku (+4,5% v porovnaní s predošlým obdobím).

Už viac ako 15 rokov je Francúzsko vedúcou hostiteľskou krajinou zahraničných investícií v sektore priemyslu v rámci EÚ, o čom svedčí aj presvedčenie 88% zahraničných investorov o atraktivite francúzskeho priemyslu a pozitívnom zostatku investícií v prípade 78% spoločností. V roku 2018 bolo identifikovaných 320 projektov priemyselnej činnosti a 741 projektov obstarávania nových zariadení, čo prispelo k vytvoreniu/udržaniu 11 295 pracovných miest (prakticky 37% všetkých pracovných miest). Hlavnými investormi do francúzskeho priemyslu sú USA (16%) a DE (15%), ďalej UK, CH, BE, NL a i.

Súčasťou atraktívneho investičného prostredia je vysoká ponuka odborníkov – celkovo až 1 milión inžinierov (najväčší počet v EÚ spolu s DE) a množstvo študentov pokročilého výskumu.

Činnosť R&D predstavovala v roku 2018 až 10% všetkých zahraničných investícií vo Francúzsku (+3% v porovnaní s r. 2017 a +9% za ostatných 5 rokov), čím sa podarilo vytvoriť/udržať 2 793 pracovných miest (+23% než v r. 2017). Popredným zahraničným investorom v oblasti R&D vo Francúzsku sú USA (s podielom 26%).

Najvýznamnejšie investície v SR

Podľa údajov Ministerstva hospodárstva a financií FR pôsobí na Slovensku približne 270 podnikateľských subjektov, ktoré na Slovensku zamestnávajú približne 26 900 zamestnancov a dosahujú obrat na úrovni 9,2 mld. EUR. Národná banka Slovenska odhaduje stav priamych zahraničných investícií ku koncu roka 2017 na 914,54 mil. EUR, čo aj napriek medziročnému nárastu nepredstavuje úroveň z roka 2009 (1,58 mld. EUR). Francúzsko napriek tomu naďalej patrí do skupiny významných zahraničných investorov Slovenska.

Z pohľadu sektorov hospodárstva ide predovšetkým o investície do **automobilového a plastikárskeho priemyslu, telekomunikácií, stavebného, vodného, strojárenského, elektrotechnického, chemického a gumárskeho priemyslu, energetiky, bankovníctva, životného prostredia, pôdohospodárstva a potravinárstva, ako aj obchodných, resp. sprostredkovateľských služieb**. K najvýznamnejším investorom patria PSA Peugeot-Citroën, Orange, Trèves, CCN Group, Plastic Omnium, Faurecia, Vinci, Véolia, BNP Paribas, Suez Environnement, AXA, Decathlon, Syrárez BEL, COLAS (prostredníctvom spoločností Inžinierske stavby, a. s. a CESTY NITRA, a. s.), ATALIAN a ďalšie.

Vďaka ostatným investíciám skupiny PSA Peugeot-Citroën sa bude od jesene 2019 vyrábať elektrický model Peugeot 208, ktorého nová platforma umožňuje výrobu všetkých druhov pohonu.

Vo všeobecnosti je potrebné konštatovať významný úbytok investícií FR od roku 2009. Príčinou bol najmä predaj podielov spoločností Engie (bývalé GDF SUEZ) v SPP a EDF v Stredoslovenských elektrárnach v prospech česko-slovenského EPH, predaja fabriky Valeo japonskej skupine UShin, predaja divízie autobusovej dopravy skupiny Veolia nemeckému Deutsche Bahn a zníženia majetkovej účasti PSA v transportnej spoločnosti GEFCO o 75% v prospech ruského Chemins. Potenciálni francúzski investori zároveň prikladajú význam

postaveniu Slovenska v rámci medzinárodného porovnania „Doing business“, ktoré každoročne vypracováva OECD.

Negatívnym javom ostatných rokov je **zvyšovanie „odlivu“ kapitálových prostriedkov zo slovenských pobočiek do francúzskych centrál** (či už v podobe dividend alebo vnútropodnikových pôžičiek) namiesto reinvestovania ziskov na Slovensku (366 mil. EUR za r. 2017).

Jednou z foriem rozvoja spolupráce na verejno-súkromnej „platforme“ bolo uzavretie Memoranda o spolupráci medzi Úradom podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu a „Industry Innovation Cluster“ z 30. októbra 2017 s cieľom prehĺbiť spoluprácu v oblasti inovácií v priemysle a podporiť výskum a vývoj tak v MSP, ako aj vo veľkých podnikoch.

Za účelom rozvoja bilaterálnych vzťahov bol 30. júna 2018 v Paríži prezidentom Francúzska Emmanuelom Macronom a predsedom vlády SR Petrom Pellegrinim podpísaný Akčný plán na roky 2018 – 2022. Účelom dokumentu je podpora spolupráce v nových odvetviach, ako napr. inovácie, digitalizácia, zmena klímy a i.

Priame zahraničné investície zo SR vo FR

Zo slovenských investícií vo Francúzsku bola v závere roka 2018 ukončená investícia spoločnosti Delta Defence, ktorá vlastnila 34% podiel na základnom imaní zbrojárskej firmy Manurhin Group. Po prechode francúzskej spoločnosti pod nútenú správu bola na základe verejnej výzvy prevzatá konzorciom Arabských Emirátov, EDIC.

Nepriamou slovenskou investíciou je 39,24% podiel slovenskej investičnej skupiny IPM Growth (so sídlom v Londýne) na termináli LPG v prístave Dunkerque, ktorý prevzala od spoločností EDF a Total v októbri 2018.

Jednotlivé regióny FR prejavujú záujem o prilákanie zahraničných investorov, ktorým poskytujú regionálne zvýhodnenia, či už v podobe infraštruktúry alebo daňových úľav.

b) Energetická politika krajiny

Dominantou produkčného energetického mixu Francúzska sa za ostatných 40 rokov stala jadrová energia, ktorá prostredníctvom 58 reaktorov s výkonom od 900 MW do 1450 MW, ktorých produkcia v roku 2018 dosiahla 393,2 TWh, čo je o 3,7% viac ako v roku 2017 vďaka lepšej dostupnosti elektrární. Podiel jadrovej energie na skladbe elektriny zostal v porovnaní s predchádzajúcimi dvoma rokmi relatívne stabilný, v roku 2018 predstavoval 72,5% v porovnaní s 71,6% v r. 2017 a 72,3% v r. 2016.

Druhý najväčší zdroj elektriny vo Francúzsku, vodné elektrárne (12,5%), vyrobili 63,1 TWh energie, čo predstavuje najväčší nárast produkcie v roku 2018 (+27,5%) vďaka „prebytku zrážok“ (po suchách v r. 2017). Spomedzi ostatných sektorov obnoviteľných zdrojov je dôležitý aj nárast veternej a slnečnej energie (výroba o 15,3% a 11,3% v roku 2018), a to vďaka nárastu počtu nových inštalácií, ako aj mimoriadne priaznivým poveternostným podmienkam. Veterná energia predstavovala v roku 2018 5,1% národnej výroby elektriny (v porovnaní s 1,9% pre fotovoltaiku a 1,8% pre bioenergiu).

Nárast jadrovej a OZE v roku 2018 spolu s miernejšou zimou umožnili pokles spotreby fosílnych palív (o 26,8%). Jednotky na výrobu palivového oleja Cordemais boli na konci roka 2018 definitívne odstavené. V zmysle národného plánu PPE (viď nižšie) budú do roku 2022 zatvorené aj posledné elektrárne na uhlie. Napokon, plyn s produkciou 31,4 TWh v roku 2018 zostáva tretím najväčším zdrojom elektrickej energie vo Francúzsku (s podielom 5,7%).

Spotreba elektriny v metropolitnom Francúzsku dosiahla v roku 2018 hodnotu 478 TWh, čo je o 0,8% menej ako v roku 2017. Začiatok roka 2018 bol „mimoriadne mierny“, pričom január 2018 bol najhorúcejším od roku 1900. Naopak teploty vo februári 2018 boli o 2,2 °C nižšie ako sezónne normy. Tieto teplotné výkyvy majú významný vplyv na spotrebu elektrickej energie vo Francúzsku, vzhľadom na štruktúru vykurovacieho parku s dominantným postavením elektriny: v zime môže každý stupeň v menšej miere generovať dodatočný dopyt po energii na vnútroštátnej úrovni o 2 400 MW. Francúzska spotreba elektrickej energie zostáva v posledných desiatich rokoch relatívne stabilná.

Na pozadí rastúcej produkcie a stabilnej spotreby sa Francúzsko v roku 2018 opäť stalo najväčším vývozcom elektriny v Európe (pred Nemeckom), čo reflektovalo na miernejší rast francúzskych cien, než v prípade susedných krajín. Celkovo v roku 2018 Francúzsko vyviezlo 86,3 TWh elektriny a doviezlo 26,1 TWh, pričom na počet dní išlo iba o „17 dní dovozu v porovnaní s 52 dňami v roku 2017“.

So saldom objemu obchodu s elektrickou energiou vo výške 60,2 TWh sa tak Francúzsko celosvetovo radí na prvú priečku čistého exportéra elektrickej energie s priemerným ročným ziskom 3 mld. EUR. Najväčšími odberateľmi tejto energie v r. 2018 boli Taliansko, Nemecko a Benelux, Švajčiarsko, Španielsko a Veľká Británia.

Hlavným predstaviteľom jadrovej energie vo Francúzsku je spoločnosť EDF (Electricité de France), ktorá v rámci reštrukturalizácie spoločnosti Areva prevzala filiálku Areva NP špecializovanú na konštrukciu a údržbu jadrových reaktorov. Krátko po prevzatí bola filiálka premenovaná na Framatome. Ostatné služby pôvodnej spoločnosti Areva (spracovanie jadrového odpadu) boli začlenené pod nový názov spoločnosti Orano.

Vzhľadom na vysoký priemerný vek reaktorov (40 reaktorov z 58 má viac ako 30 rokov) nie sú nezvyklé časté odstávky, a to vrátane zimných mesiacov. Vzhľadom na skutočnosť, že jadrové odvetvie zamestnáva približne 125 000 osôb (4% v priemysle) a prostredníctvom nepriamych pracovných miest je zamestnaných v tomto odvetví takmer 410 000 pracovníkov, je francúzska exekutíva odhodlaná pokračovať v jeho modernizácii.

FR disponuje viacerými kapacitami na rozvoj a využívanie všetkých druhov obnoviteľných zdrojov energií (ďalej len OZE): lesy, dobré podmienky a priestor na využívanie veternej energie (vrátane off-shore) a vyvinuté technológie v oblasti výroby solárnej energie (napr. v podobe najsilnejšieho fotovoltického parku v Európe - 300 MWp - v Cestas, department Gironde). Druhým najväčším zdrojom energií sú aj naďalej vodné elektrárne, a to aj napriek systematickému znižovaniu stavov hladiny riek.

Dovoznými artiklami pre Francúzsko sú predovšetkým uhlie, ropa a zemný plyn. Uhlie je dovážané najmä z Austrálie, Južnej Afriky, post-sovietskych krajín, Kolumbie a Poľska. Ropa je dovážaná prioritne zo Subsaharskej Afriky, post-sovietskych krajín, Stredného východu, severnej Afriky a zo Severného mora. Najväčšími dodávateľmi zemného plynu Francúzska sú Nórsko (38,1%), Rusko (37%) a Holandsko (27%), ktorí využívajú vstupné body pre pozemné dodávky plynu na severe a severovýchode územia. Štvrtým najväčším zásobovateľom bolo Alžírsko, ktoré dovážalo LNG na juh a západ Francúzska spolu s Katarom, Egyptom, Nigériou a i. Distribúcia zemného plynu je na juhozápade zabezpečovaná spoločnosťou TIGF (5 tis. km sietí) a zvyšok územia spoločnosťou GRTgaz (32 tis. km sietí).

V novembri 2018 predstavila vláda FR Viacročný energetický program (PPE) a národnú nízko-uhlíkovú stratégiu Francúzska. PPE je riadiaci nástroj energetickej politiky FR, ktorý bol prvýkrát ustanovený zákonom o energetickej transformácii z r. 2015. Dokument bol vypracovávaný priebežne od júna 2017 a poskytnutý na verejnú konzultáciu od marca do júna 2018. Cieľom programu je zdefinovať smer, ktorého sa vláda (resp. vlády) budú pridŕžovať počas najbližších 10 rokov. Nastavuje tak priority pre energetickú politiku, ktoré umožnia Francúzsku **dosiahnuť uhlíkovú neutralitu do roku 2050** ako nevyhnutný predpoklad na boj proti klimatickým výzvam. PPE je kľúčovým nástrojom pre aplikovanie národnej nízko-

uhlíkovej stratégie (SNBC) do r. 2050, ktorá pre energetický sektor prijíma operatívne opatrenia. Obe stratégie sú publikované súčasne a navzájom sa dopĺňajú.

PPE je nastavené na dve po sebe nasledujúce „päťročnice“ (2019-2023; 2024-2028) s medzihodnotením po prvej etape.

Ciele pre horizont 2023

- 2,5 milióna obnovených obydľí
- 10 000 kachlí na uhlie a 1 milión kotlov na mazut nahradených kotlami na báze obnoviteľných energií alebo vysokovýkonnými plynovými kotlami
- 1,2 milióna elektrických vozidiel vlastnených súkromníkmi
- 20 000 kamiónov na CNG
- 9,5 milióna bývaní vykurovaných zariadeniami na spaľovanie dreva s ekologickou známkou
- 3,4 milióna bývaní napojených na tepelnú sieť

Ciele pre horizont 2028 (referenčná hodnota z r. 2012):

- 14% pokles celkovej spotreby energií zlepšením energetickej efektívnosti vo všetkých sektoroch (ubytovanie, transport, priemysel,...)
- 35% zníženie primárnej spotreby fosílnych palív
- zdvojnásobenie kapacít výroby energie z obnoviteľných zdrojov
- 40% zvýšenie výroby tepla z obnoviteľných zdrojov

V tejto súvislosti si vláda FR stanovila 5 konkrétnych a zároveň komplexných cieľov:

- 1) Znížiť spotrebu energie prostredníctvom dvoch nástrojov s dlhodobým efektom:
 - nastaviť spravodlivú cenu uhlíka v celom hospodárstve, ktorá by v trhových cenách zohľadňovala skryté náklady spojené s emisiami skleníkových plynov
 - zlepšiť energetickú efektívnosť

V zmysle štúdie sú najväčšími spotrebiteľmi energie sektor dopravy a rezidenčný sektor, nasledovaný sektorom priemyslu. Záujmom vlády je preto intenzívnejšie sa angažovať v oblasti budov (zvlášť bývania) a dopravy:

Bývanie

Cieľom je renovácia 500 000 ubytovaní ročne, z čoho min. polovicu by malo tvoriť bývanie najchudobnejších vrstiev spoločnosti. Pre súkromné osoby zostane ponechaná 5,5% DPH z rekonštrukčných prác a preplácanie energetického auditu najchudobnejším do výšky 100%.

Čistá doprava

Rámcový zákon o mobilite spúšťa hĺbkovú transformáciu rešpektujúcu požiadavku prezidenta E. Macrona, a to prakticky zlepšiť každodennú mobilitu všetkých občanov a vo všetkých oblastiach FR prostredníctvom efektívnejšieho, čistejšieho a dostupnejšieho riešenia dopravy. Štyri ciele zákona:

- viac investovať do infraštruktúr, ktoré zlepšujú denné cestovanie
- poskytovať všetkým a všade alternatívne riešenia závislosti od individuálneho používania vozidla
- rozvíjať inovácie a nové riešenia mobility dostupné všetkým

- znížiť environmentálnu stopu dopravy ekologickou transformáciou spôsobu cestovania

Zákon o mobilite sa týka všetkých aktérov: dopravní operátori, miestne orgány, zamestnávateľia, bežní spotrebitelia a i. Ide o hĺbkovú zmenu konceptu, kde štát už nie je zodpovedný za budovanie infraštruktúry, ale plní iba úlohu sprostredkovateľa, ktorý poskytuje nevyhnutné prostriedky pre ostatných aktérov na získanie odpovedí, riešení, inovácií, vynálezov a pod. pre denno-dennú dopravu občanov.

2) Obmedziť využitie fosílnych palív

Snahou je maximálne obmedziť fosílnu energiu, čo okrem samotného zníženia skleníkových plynov pomôže aj zlepšiť kvalitu vzduchu z hľadiska ďalších znečisťujúcich látok:

- zatvorenie posledných 4 tepelných elektrární (na uhlie) do r. 2022
- nahradenie 1 milióna kotlov na mazut do r. 2023 prostredníctvom posilnenia „energetických úspor“ súkromných vlastníkov

Tento systém umožňuje domácnostiam, ktoré splnia príslušné podmienky, aby získali podporu na výmenu kotla na mazut za zariadenie, ktoré využíva obnoviteľné energie (kotol na biomasu, tepelné čerpadlo vzduch/voda, voda/voda alebo hybridný systém, solárnu kombináciu, pripojenie k tepelnej sieti) alebo na izoláciu podkrovia. V roku 2019 sa toto zariadenie ešte rozšíri o „prémium za konverziu vykurovania“, na ktorú budú mať nárok všetci obyvatelia FR.

V referenčnom scenári by sa primárna spotreba fosílnych palív mala znížiť z 1 412 TWh (2017) na 940 TWh (2028), pričom čím je v palive väčší podiel uhlíka, tým bude jeho pokles radikálnejší :

- uhlie klesne o 80% (v por. s rokom 2012) na 27 TWh
- ropné produkty o 35% na úroveň 565 TWh
- zemný plyn o 19% na úroveň 349 TWh PCI.

Obmedzenie využitia uhlia sa týka aj priemyselného sektora, ktorý bude povinný do r. 2028 znížiť jeho spotrebu o 75% (pre oceľiarne platí povinnosť jeho úplnej náhrady a využívania sprievodného tepla).

3) Diverzifikovať energetický mix, rozvinúť systém obnoviteľných zdrojov a obmedziť park jadrovej energie

Zameria sa na 2 oblasti: zvýšenie podielu energií z obnoviteľných zdrojov a zároveň zníženie podielu jadrovej energie.

Vláda pritom predpokladá zdvojnásobenie kapacít výroby energie z obnoviteľných zdrojov a 5-násobne väčšia produkcia obnoviteľného plynu do r. 2028 (obe hodnoty v porovnaní s r. 2017). Na presadenie tohto cieľa bude zavedených niekoľko opatrení:

- zvýšená finančná podpora pre „obnoviteľné kúrenie“ (od národnej agentúry ADEME)
- nový kalendár verejného obstarávania elektriny z obnoviteľných zdrojov,
- konsolidácia povinnosti nákupu za regulovanú tarifu pre obnoviteľný plyn a pod.

Okrem zníženej DPH (5,5%) na zariadenia obnoviteľnej produkcie tepla bude možné využiť príspevky vlády na preplatenie inštalatérov (v prípade chudobných domácností), ako aj získať ekologickú pôžičku za 0% úrokovú sadzbu do výšky 18 000 EUR.

Miera začlenenia biopalív prvej generácie neprekročí v rokoch 2023 a 2028 podiel 7% z energie obsiahnutej v tradičných palivách. Rast podielu biopalív bude založený

výlučne na vývoji pokročilejších foriem biopalív, čiže tých, ktoré sú získavané z odpadu, zvyškov alebo nepotravinových surovín. Cieľom je dosiahnuť jeho podiel 3,8% v benzíne a 3,2% v naftě v roku 2028.

Zvýšená dostupnosť alternatívnych zdrojov energií znižuje cenu elektriny na trhu a nevyžaduje si preto výraznú štátnu podporu. Naopak, nákladné zdroje obnoviteľných energií (biomasa, geotermálna energia) budú stimulované iba do výroby tepla, nie elektriny, kde im nebude poskytnutá žiadna štátna pomoc.

Súbežne si štát stanovil úlohu znížiť podiel jadrovej energie na 50% do r. 2035, čo v praxi znamená zatvorenie 14 jadrových reaktorov, z toho 4 až 6 už do r. 2028 (vrátane 2 reaktorov vo Fessenheim).

- 4) Vhodne nastaviť ceny energií, udržať konkurencieschopnosť podnikov, rozvinúť trh práce a inovácií

Predbežné hodnotenie makroekonomických dopadov PPE na roky 2019-2028 vykazuje pozitívny dopad na ekonomický rast vo výške 2,3% HDP a rozšírenie trhu práce o 475 000 do r. 2028 (v porovnaní so stavom/vývojom bez zavedenia PPE). Na druhej strane si vláda FR uvedomuje, že samotná energetická transformácia je proces, ktorý si vyžaduje čas, a preto môže vzniknúť dočasné napätie zo zvýšených cien a nedostatku zrealizovaných investícií.

- 5) Posilniť kúpnu silu

Následkom ekonomického rastu sa posilní aj kúpna sila spotrebiteľov o 2,7 bodov z disponibilného príjmu domácností. Pre potreby ekologických renovácií bývania za účelom znižovania faktúr za energiu budú navyše poskytované finančné podpory pre jednotlivcov.

Energetický mix by tak v najbližších 16 rokoch mal prejsť značnou transformáciou v prospech OZE:

	2018	2023	2028	2030	2035
OZE	20%	27%	36%	40%	45%
Jadro	72,5%	67%	59%	55%	50%
Tepelné elektrárne	7,5%	6%	5%	5%	5%

Parížska dohoda (COP21)

V kontexte záväzkov Parížskej dohody bol na národnej úrovni 30. júna 2015 schválený Zákon o energetickej transformácii hospodárstva pre zelený rast. Zákon vstúpil do platnosti 15. augusta, pričom jednotlivé ustanovenia budú nadobúdať účinnosť postupne až do roku 2020. Vláda FR plánuje v rámci nasledujúcich desiatich rokov investovať do odvetvia 1 000 mld. EUR na posilnenie infraštruktúry a v priebehu 3 rokov vytvoriť 100-tisíc pracovných miest.

c) Veda, výskum a vývoj, inovácie

Podľa štatistík OECD (za r. 2016) je Francúzsko celosvetovo 9 najväčším investorom do vedy a výskumu (R&D, vrátane súkromných aj verejných investícií).

Politika v oblasti vedy a najmä inovácií je prierezovou doménou, ktorej sa podľa zamerania venuje takmer každé z francúzskych ministerstiev. Vo všeobecnosti sú veda, výskum a inovácie zastrešované *Ministerstvom vysokého školstva, výskumu a inovácií FR*. Vedecká činnosť je realizovaná v inštitúciách zabezpečujúcich vysokoškolské vzdelávanie, v štátnych

výskumných ústavoch alebo v súkromných spoločnostiach venujúcich sa výskumom. Celkovo toto odvetvie zamestnáva približne 575 800 pracovníkov (z toho 428 600 na plný úväzok).

Napriek miernemu spomaleniu, investície do R&D vo Francúzsku konštantne rastú od roku 2009 a ich príspevok v pomere k HDP je stále nad priemerom v EÚ, aj keď sa pre r. 2016 očakáva mierne spomalenie (2,27% HDP v r. 2015, t. j. 49,8 mld. EUR; s očakávaním 2,25% HDP pre r. 2016).

Aby toto úsilie mohlo priniesť očakávaný efekt, kladie sa dôraz na prepojenie R&D a domácej priemyselnej produkcie. Ostatná politika vlády E. Macrona presadzuje rozvoj národných výskumných centier R&D a presun subdodávateľov na územie FR. Na tento účel sa uskutočnilo niekoľko „mobilizačných“ stretnutí zástupcov svetových lídrov v digitalizácii, robotizácii a inováciách, ktorých výstupom sú napr. prehlásenia spoločností ako IBM (do 2 rokov vytvorí 1800 pracovných miest v sektore umelej inteligencie/AI), SAP (investícia 2 mld. EUR), Microsofte (nábor stoviek výskumníkov v sektore AI), Intel (partnerská dohoda s Inštitútom Curie v sektore AI), Accenture (200 mil. USD v najbližších 3 rokoch), Uber a Deliveroo (10 mil. EUR na sociálne poistenie šoférov), Booking (5 mil. EUR).

V roku 2017 bolo vo FR zaregistrovaných celkovo 1 298 nových zahraničných investícií, čo v porovnaní s rokom 2016 predstavuje 16% nárast. Z toho 26% bolo investovaných do sektora priemyslu a 10% do inovácií (celkovo 125 inovačných projektov). Práve inovácie a vládne stimuly v prospech inovácií (napr. odpočítateľná položka na výskum – crédit d'impôt recherche) považuje až 81% ekonomických aktérov za rozhodujúcu konkurenčnú výhodu FR v zahraničných investíciách do R&D.

Podľa správy Business France za rok 2017 sa vďaka týmto investíciám podarilo vytvoriť/udržať 33 489 pracovných miest vo všetkých regiónoch, predovšetkým v Ile-de-France, Auvergne-Rhône-Alpes, Grand Est, Nouvelle-Aquitaine, Hauts-de-France a Occitanie.

Najväčším R&D centrom zatiaľ zostáva centrum spoločnosti Micheline s rozlohou 62 tis. m², ktoré v septembri 2016 inauguroval premiér M. Valls v strednom Francúzsku pri meste Clermont-Ferrand. Druhým najväčším centrom R&D je Technické centrum PSA vo Vélizy-Villacoublay, kde sa slovenskí technici a inžinieri podieľali na príprave nového modelu Citroënu C3.

Najvýznamnejším zahraničným investorom do francúzskeho R&D zostáva USA (pozn.: podľa agentúry MENESR celkovo 16% investícií US smeruje do R&D pobočiek US firiem vo FR). Na druhej strane, francúzske spoločnosti financujú americký R&D vo výške 7 mld. USD ročne, t. j. 12% zahraničného R&D.

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD KRAJINY

a) Dovozný a vývozný režim, obchodná prax

Francúzsky dovozný a vývozný režim vychádza z colného práva Európskej únie. Pre zatriedenie tovarov do príslušných taríf využíva Harmonizovaný systém, Kombinovanú nomenklatúru pre pohyby v rámci EÚ, Integrovanú tarifu spoločenstva (TARIC) voči tretím krajinám a ďalšie. Správne zaradenie je kľúčové pre uplatnenie správnej výšky cla, opatrení obchodnej politiky (napr. antidumpingové clo), bezpečnostných noriem, sanitárnych a fytosanitárnych formalít, opatrení o zákazoch a embargách, spoločnej poľnohospodárskej politiky (CAP), vnútorných daňových pravidiel alebo štatistik zahraničného obchodu.

V prípade, že spoločnosť z inej členskej krajiny EÚ (ktorá dováža tovar do Francúzska) vyviezla za predchádzajúci kalendárny rok tovar v celkovej hodnote vyššej ako 460 000 EUR

(alebo ak túto hodnotu prekročila počas kalendárneho roka), je povinná od nasledujúceho mesiaca predkladať mesačne colné vyhlásenie o tovare (déclaration d'échanges de biens = D.E.B.). Dôvodom je spracovanie štatistík zahraničného obchodu, ako aj sledovanie súladu činnosti s pravidlami DPH pre intrakomunitárne obchody.

Povinnosť sa vzťahuje na tovary podliehajúce spotrebnej dani (alkoholické nápoje, tabakové výrobky, minerálne ropné oleje) a výrobky citlivej povahy s obmedzením obehu v rámci EÚ (najmä zbrane, munícia, strelný prach, výbušniny, vojnový materiál dvojakého použitia, omamné a psychotropné látky, odpady, lieky pre humanitárne a veterinárne použitie, rastlinné a živočíšne produkty a tovary kultúrnej povahy). Nakoľko pohyb viacerých z uvedených tovarov je v zmysle pravidiel Spoločenstva upravený samostatnými pravidlami, predložením DEB sa dodávateľ nezbavuje povinností vyplývajúcich zo samostatnej právnej úpravy, ani povinností súvisiacich s DPH.

Vyhlásenie DEB, kde dodávateľ uvádza všetky svoje obchodné transakcie v rámci Spoločenstva, zasiela Colnej správe, resp. ho môže vyplniť online. Viac informácií ponúka stránka v anglickom jazyku v gescii Ministerstva pre aktivity a verejné účty FR.

b) Základná štatistika zahraničného obchodu

V roku 2018 došlo k ďalšiemu prehĺbeniu deficitu zahraničného obchodu na úroveň 59,9 mld. EUR (57,8 mld. EUR za rok 2017). Príčinou bolo predovšetkým zvýšenie deficitu v sektore energií súvisiaceho s rastom cien ropy (o 17% po raste 24,8% v roku 2017), ktorého vplyv tlmiли zvýšené dodávky leteckého sektora a mierne pozitívne saldo poľnohospodárskych produktov.

Motormi zahraničného obchodu Francúzska v roku 2018 boli najmä automobily, luxusné tovary (odevy, koža, textil), tovary zo sektora letectva, lodnej dopravy, kozmetiky (vrátane parfumov), vinárstva a farmaceutických výrobkov.

Obchodné výmeny boli v uplynulom roku dynamické so zvýšeným exportom v takmer všetkých kategóriách výrobkov s dôrazom na automobilový sektor a sektor módy, odievania a luxusu. Táto dynamika však zatiaľ nepostačuje na kompenzáciu intenzívneho dovozu (rast v energetike, automobilovom priemysle, strojárstve a hutníctve).

Najvýraznejšie záporné saldo zahraničného obchodu FR vykazuje voči Číne, kde sa pozornosť okrem zrušenia embarga na dovoz hovädzieho mäsa z FR a otvorenie čínskeho trhu francúzskym spoločnosťami vo všeobecnosti zameriava pozornosť regiónov a vlády FR na čo najširšie napojenie železničných sietí FR na trasy novej „Hodvábnej cesty“ (pozn.: tieto trasy nezahŕňajú prepojenia prechádzajúce cez SR, ale cez PL alebo Stredozemné more).

Vo vzťahu k zahraničiu je najbližším obchodným partnerom Francúzska Nemecko, ktoré predstavuje viac ako 14,6% vývozu Francúzska a 15,5% celkového dovozu. Hlavným vývozom Francúzska sú stroje a dopravné zariadenia, letecké a kozmické zariadenia a plasty, zatiaľ čo primárny dovoz zahŕňa stroje, automobily a ropu.

(v mil. EUR)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Vývoz	436 180	436 398	455 508	452 978	473 405	491 600
Dovoz	497 961	494 912	500 551	501 093	536 084	551 500
Bilancia	-61 781	-58 514	-45 043	-48 115	-62 679	-59 900
Obrat	934 141	931 310	956 059	954 071	1 009 489	1 043 100

Zdroj: Colný úrad FR – Douanes statistiques; v mil. EUR

Zahraničný obchod FR už 16 rokov zaznamenáva vyšší dovoz ako vývoz. Pre zlepšenie tejto dlhodobo pretrvávajúcej situácie vláda pripravuje prijatie viacerých reforiem, ktoré majú napomôcť

zvýšeniu podielu exportu francúzskych firiem na medzinárodných trhoch. Naposledy bola obchodná bilancia FR vyrovnaná v roku 2003, od tej doby je deficitná.

Celkový počet spoločností, ktoré sa v roku 2018 zapojili do exportnej činnosti bolo 125 280 (právne jednotky), čo predstavuje nárast o 1,2% v porovnaní s rokom 2017. Tento nárast je možné vysvetliť menším úbytkom (-26 000) než nárastom (+28 000). Tento nárast a úbytok tvoria predovšetkým malí podnikatelia, ktorí realizujú zahraničnú výmenu iba vo veľmi malom rozsahu (1% z exportovaného množstva v roku 2018 a 0,4% v roku 2017). Skupina francúzskych exportérov zostáva veľmi koncentrovaná.

c) Tovarová štruktúra zahraničného obchodu

Tovarová štruktúra	2017		2018	
	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Vývoz
(v mil. EUR)				
Strojárstvo, IT, elektronika	115 449	88 078	118 509	89 848
Dopravné zariadenia	94 654	107 479	97 479	112 758
Potravinárske výrobky	41 269	47 276	41 630	47 474
Prírodné uhľovodíky, elektrina, odpady	38 368	9 254	43 612	10 834
Ropné produkty a uhlie	18 736	8 575	23 188	9 962
Poľnohospodárske výrobky, rybolov, lesníctvo	14 507	13 921	14 111	14 926
Ostatné priemyselné výrobky	213 248	186 136	219 053	193 260
Iné	3 305	3 296	3 200	3 190
Celkom	539 536	464 015	560 782	482 252
SALDO	-75 521		-78 530	

Zdroj: Colný úrad FR – Douanes statistiques; bez vojenského materiálu a tovaru

Dovoz

Hoci objem dovozu ropy poklesol, intenzívny cenový nárast na úroveň 60,2 EUR/barel spôsobil nárast energetického deficitu o 6,7 mld. (na 46,0 mld. EUR). Pozitívom je, že zatiaľ nedosahuje rekordnú hladinu 69,2 mld. EUR z roku 2012, keď ceny ropy boli trvalo nad úrovňou 100 USD/barel.

Ďalšou významnou importovanou položkou sú osobné automobily, ktorých dynamika dovozu (+7,1% v roku 2018) potvrdzuje trend zvyšovania nových registrácií osobných automobilov (+3,0% v roku 2018), a to aj napriek účinnosti nových noriem proti znečisťovaniu životného prostredia v auguste 2018. Detto v prípade automobilového vybavenia (+9,9% v roku 2018), ktoré je nevyhnutnou súčasťou francúzskej produkcie automobilov. Pretrvávajúci rast dovozu priemyselných a poľnohospodárskych strojov (+7,0% v roku 2018 po + 5,2% v roku 2017) súvisí s pokračujúcimi investíciami francúzskych podnikateľov do vybavenia, pričom saldo týchto produktov sa zhoršilo na úroveň - 6,8 mld. EUR. Dovoz elektrických zariadení (+ 3,9% po +7,7% v r. 2017) sa opäť zvyšuje, ale menej ako v predchádzajúcom roku. Podobne aj hutnícke a kovové výrobky (+5,2% po +13,0% v roku 2017) a chemikálie (+ 2,5% po +7,7%) rastú pomalšie, vďaka výraznému poklesu cien surovín.

V prípade spotrebného tovaru je dovoz naďalej na vzostupe v prípade textilu / odevov, nábytku a i.

Obstarávanie v oblasti letectva sa opäť znížili (-5,8%, po -8,8% v r. 2017), vrátane leteckých motorov zo Spojeného kráľovstva. Podobne klesá dovoz informatických zariadení, najmä telefónov a počítačov; saldo (-14,8 mld. EUR) napriek zlepšeniu o 1,7 mld. EUR v roku 2018 zostáva hlavným deficitom medzi výrobkami. Znižovanie pokračuje v dovoze liekov, vrátane účinných látok z Rakúska a nákupov poľnohospodárskych výrobkov (o 7,7%, po + 2,8% v r. 2017), najmä ovocia a zeleniny.

Vývoz

Vývoz motorových vozidiel, ktorý od roku 2014 neustále rastie (+7,9% v r. 2018), dosiahol úroveň 35,5 mld. EUR, pričom hlavnými odberateľmi bol nemecký a španielsky trh. Napriek tomu je v kontexte rastúceho dovozu deficit automobilových výrobkov naďalej výrazný (12,4 mld. EUR). V oblasti lodnej dopravy dosiahli dodávky lodí rekordné maximum. S exportom 3,1 mld. EUR v r. 2018 (po 1,9 mld. v roku 2017) sa podarilo dosiahnuť prebytok obchodnej bilancie vo výške 2,3 mld. EUR. Podobne sa zvýšili aj letecké a vesmírne dodávky, ktoré v roku 2018 dosiahli úroveň 57,2 miliardy (+ 2,7%). Letecké dodávky smerovali predovšetkým do Ázie, najmä do Číny (už 2. rok po sebe). Vďaka poklesu dovozu sa letecký prebytok prudko zvýšil na 27,1 mld. EUR (t. j. ide o nový rekord od r. 2015 s 25,2 mld. EUR).

Na raste vývozu sa podieľali aj parfumy a kozmetika (+ 6,7% po + 11,0% v r. 2017), ktoré navyše dosiahli prebytok zahraničného obchodu vo výške 11,4 mld. EUR, čo je tretí najvyšší prebytok po leteckom sektore a sektore nápojov. Posledný menovaný prispieva k rastu vývozu (+ 2,5% po + 6,9% v r. 2017) najmä prostredníctvom vína a koňaku určeného pre trhy USA. Vývoz ostatných agropotravinárskych výrobkov je takmer stabilný (+0,4%), kým vývoz poľnohospodárskych výrobkov sa vracia k rastu (+7,2% po - 2,8% v r. 2017). Predaj obilnín, ktorý sa v rokoch 2016 a 2017 výrazne znížil v dôsledku zlej úrody pšenice sa postupne vracia na svoju pôvodnú úroveň.

Napriek zvýšenej dynamike exportu textilu/odevov (+ 8,2% po + 4,9%, pozri) zostáva tento sektor druhým najviac deficitným sektorom (-12,8 mld. EUR) hneď po informatických zariadeniach, ktorých rast predaja (+2,6%) nepostačoval na vyrovnanie dovozu. Napriek tomu rast predaja súvisel s komponentmi a elektronickými kartami, t. j. segmentom počítačových produktov, ktoré v roku 2018 vytvorili prebytok obchodnej bilancie vo výške 3,0 mld. EUR.

Naďalej rastie vývoz rafinovaných ropných produktov (+16,2% po + 23,1% v r. 2017), pričom tento vývoj odráža najmä rast cien ropy. Rastu vývozu energií bol zároveň stimulovaný predajom elektriny, ktorý druhý rok po sebe prudko vzrástol (+45,2%, po + 26,2% v r. 2017).

Vývoz hutníckych a kovových výrobkov sa spomalil (o 2,9% po + 12,5% v r. 2017), podobne ako predaj chemikálií (+ 1,7% po +8,6% v r. 2017), najmä v prípade základných chemikálií.

d) Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu

Geografická štruktúra	2017		2018	
	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Vývoz
(v mil. EUR)				
EÚ	314 248	274 123	322 774	286 386
EÚ 15	280 131	246 055	286 155	256 588
Nemecko	86 128	68 884	86 831	70 665
Španielsko	35 315	35 651	36 662	37 607
Taliansko	42 040	35 245	43 051	36 272
Veľká Británia	21 709	31 172	20 725	32 651

NČK EÚ	34 117	28 068	36 620	29 798
Tretie krajiny	225 288	189 892	238 007	195 866
Amerika	48 206	49 151	47 867	54 361
USA	35 426	33 979	35 401	38 358
Ázia	93 157	64 110	95 930	66 438
Čína	49 247	18 840	50 133	20 846
Európa mimo EÚ	39 860	32 996	42 212	32 510
Afrika	22 692	25 468	26 490	24 783
Blízky a stredný východ	10 363	15 381	12 387	14 572
Celkom	539 536	464 015	560 782	482 252
SALDO	-75 521		-78 530	

Zdroj: Colný úrad FR – Douanes statistiques; bez vojenského materiálu a tovaru

Export do krajín EÚ sa opäť mierne zvyšuje a zrýchľuje (+4,5%, po +3,5% v r. 2017), predovšetkým smerom do ES a k novým členským štátom, s miernym poklesom voči DE a UK. Najväčší podiel na tomto vývoji má predaj motorových vozidiel.

Ešte výraznejšiu dynamiku zaznamenal export do Ameriky (+10,6%, po +1,7% v r. 2017), najmä do USA v súvislosti s predajom lodí a v menšej miere aj predajom nápojov. Pokiaľ ide o Áziu, vývoz sa síce spomaľuje, ale zostáva dynamický (+3,6%), stimulovaný najmä exportom do CN a Singapuru. Úpadok exportu bol v roku 2018 zaznamenaný na trhoch Afriky (-2,7%), Európy mimo EÚ (-1,5%) a Blízkeho a stredného východu (-5,3%), predovšetkým z dôvodu nižších leteckých dodávok.

V roku 2018 sa dovoz z EÚ výrazne spomalil (+2,7%, po +6,1% v r. 2017): dovoz klesal najmä vo vzťahu k ES, IT, UK (v súvislosti s leteckým sektorom) a AT. Naopak, značný nárast dovozu pochádza z nových členských štátov.

Hoci miernejšie, dovoz z Ázie opäť vzrástol (+3,0%, po +7,0% v r. 2017), na čom sa podieľala prioritne Čína a v menšej miere aj Vietnam. Novú dynamiku dodávok vykazuje Južná Kórea a India.

Vzhľadom na nárast cien uhľovodíkov vzrástol dovoz z krajín pôvodu, t. j. z Afriky (+16,7%) poháňanej Líbyou a Alžírskom, ako aj z Blízkeho a stredného východu (+19,5%). Na území Európy mimo EÚ je hlavným generátorom rastu dovozu (+ 5,9%) Rusko. Dovoz z Ameriky naďalej klesal (-0,7%, po -0,2% v r. 2017), a to najmä v oblasti letectva a farmaceutík.

e) Vývoj zahraničného obchodu so SR za posledných 5 rokov (vývoz/dovoz)

Zahraničný obchod so SR	2014	2015	2016	2017	2018	03/2019
Dovoz	3 188	3 784	4 319	4 720	5 038	1 337
Vývoz	1 839	2 124	2 065	2 291	2 365	604
Obrat	5 027	5 908	6 384	7 011	7 402	1 942
Saldo	1 349	1 660	2 254	2 429	2 673	733

Zdroj: ŠÚ SR; v mil. EUR

Positívnu obchodnú bilanciu sa darí udržiavať predovšetkým vďaka prevahe exportu osobných automobilov a ďalších súčastí pre automobilový priemysel (medziročný rast exportu o 367 mil. EUR), ktorý spolu s rastom exportu el. transformátorov, kotlov ústredného kúrenia, otáčkomerov a ďalších prístrojov a zariadení vykompenzoval aj pokles exportu rozvádzačov, ropných plynov, sedadiel, motorových vozidiel nákladnej dopravy a monitorov/televízorov.

Medziročný pokles exportu kukurice a pšenice vykompenzoval export čokolády a kakaových výrobkov (nárast cca 3 mil. EUR).

Napriek pozitívnemu vývoju bilaterálneho francúzsko-slovenského obchodu možno konštatovať, že jeho objem naďalej nezodpovedá potenciálu oboch krajín, predovšetkým z pohľadu možností slovenského exportu do teritória.

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

a) Vyhodnotenie možností spolupráce so SR

Perspektívne odvetvia sú veľmi rôznorodé od remesiel, cez technické odvetvia a výrobu spotrebnej elektroniky až po kybernetickú bezpečnosť a inovatívne riešenia prakticky v akejkoľvek oblasti hospodárstva. Vo vzťahu k technickým odvetviám je hlavnou príčinou dopytu nedostatok stredoškolsky a vysokoškolsky vzdelaných technických pracovníkov a nezáujem mladej generácie.

Okrem uvedených sú ďalšími perspektívnymi oblasťami pre slovenských exportérov napríklad automobilový a všeobecne kovospracujúci priemysel, kde FR stráca určité výrobné kapacity, ďalej jednoznačne „smart industry“, biotechnológie, letecký a potravinársky priemysel, energetika, obnoviteľné energie, a i. Tradične silné postavenie má odevný a kozmetický priemysel. V útlme sa nachádza strojársky, textilný a chemický priemysel, hlavne tieto odbory presúvajú svoju výrobu do zahraničia, kde nachádzajú lepšie podmienky pre rozvoj.

Cestovný ruch

Z pohľadu možnej bilaterálnej spolupráce je Francúzsko vrátane jeho prímorských oblastí nevyužitým potenciálom na propagáciu a rozvoj slovenského turistického ruchu. Francúzski turisti sú zvyknutí a ochotní cestovať a pre mnohých je Slovensko stále neobjavenou krajinou. Francúzski turisti preferujú osobný kontakt a poradenstvo pri výbere svojej dovolenkovej destinácie, čo často naráža na nedostatok informácií o cestovnom ruchu aj vo francúzskej jazykovej mutácii.

b) praktické informácie pre exportéra a importéra

Odporúčaná obchodná prax

Pri stanovení zásad marketingovej stratégie slovenského exportéra na francúzskom trhu je nevyhnutné vychádzať z nasledovných skutočností:

- SR je plnohodnotným členom EÚ a trhové podmienky pre slovenských exportérov sú analogické s podmienkami ostatných členských krajín EÚ;
- SR a FR sú členskými krajinami OECD;
- francúzsky trh, v porovnaní s niektorými inými v rámci OECD/EÚ nie je náročný. Je značne presýtený, možno na ňom nájsť všetko od menej kvalitných výrobkov až po najnáročnejšie, avšak platí zásada, že sa na ňom môže uchytiť prakticky každý šikovný obchodník, ak si nájde „svojho“ partnera. Z tohto dôvodu preto nemožno jednoznačne kategorizovať skupiny uplatniteľných slovenských výrobkov. Konkurencia je však silná a predpokladom úspešnosti je okrem cenovej úrovne aj serióznosť dodávateľa, jeho flexibilita a trpezlivosť;
- na francúzskom trhu sa pre presadenie exportu odporúča využiť sprostredkovateľov, resp. miestnych zástupcov, a to predovšetkým v prípade malých a stredných podnikov. Ďalším kanálom v relácii veľkoodberov na francúzskom trhu, je buď implantácia

prostredníctvom nákupných centrál veľkoobchodov, či super alebo hypermarketov alebo závodov, ktoré nakupujú polotovary či komponenty pre finalizáciu na mieste,

- pre slovenského exportéra je obchodné zastúpenie, či iná forma medzičlánku na francúzskom trhu nevyhnutnosťou, čo vyplýva z obchodnej mentality na francúzskom trhu a miestnym zvyklostiam. Dôležitá je znalosť trhu a zorientovanie sa, jeho spracovanie a optimálna reklama v príslušných odborných médiách.
- jazyková bariéra a orientácia slovenských exportérov na nemecké, či iné anglosaské trhy, je častou prekážkou pri prenikaní na francúzsky trh. Hoci je možné čoraz častejšie sa v odborných komerčných kruhoch dohodoriť anglicky, znalosť francúzskeho jazyka je výhodou, ktorú Francúzi ocenia a táto okolnosť môže zohrať významnú úlohu pri úspešnosti slovenského exportu,
- súčasťou marketingovej stratégie na francúzskom trhu je účasť na medzinárodných výstavách, salónoch a veľtrhoch, organizovanými miestnymi veľtržnými správami, či reklamnými agentúrami. Často je to pre slovenského exportéra jediná možnosť ako sa dostať do kontaktu s tými najpovolanejšími potenciálnymi odberateľmi na jednom mieste. Propagácia výrobkov je potrebná vo francúzskom jazyku, tak ako návody, označenia na výrobkoch, na výstavných stánkoch pri výstavných akciách.
- zaujímavá je široká škála propagačných metód po uvedení na trh napr.: reklamy v metre a autobusoch, sezónne zľavy ohlasované v brožúrach s vyobrazením výrobkov, ktoré sú priamo distribuované do domácností, výrazné pútače do výkladov obchodov a uvedenie zníženej ceny alebo novinky priamo v predajni, v regáli s tovarom.

Marketingová stratégia

Spôsoby riešenia obchodných sporov

Náklady na súdne konanie vo FR a honoráre advokátov sú vysoké, odporúča sa využiť prednostne všetky iné možné dostupné prostriedky. Pri vymáhaní pohľadávok je možné postupovať dvomi spôsobmi:

- Pohľadávka je presne stanovená, je preukázateľná a nesporná (kúpna zmluva, akceptovaná zmenka, faktúra, atď.) a dovozca nemá námietky. V tom prípade sa odporúča obrátiť sa pomocou zahraničného spojenia na vhodnú inkasnú kanceláriu, ktorá vykoná bez účasti advokáta konanie, ktoré vedie k vykonávateľnému titulu (platobný príkaz). Konanie je upravené dekrétom č. 81-5-500 článku 1405 - 1425 Občianskeho zákonníka – „Code de Procedure Civile“.
- Platobný príkaz je nepoužiteľný, ak dovozca vzniesol námietky týkajúce sa plnenia zmluvy (nezodpovedajúce množstvo, kvalita, termín dodávky a pod.). Pokiaľ sa s partnerom nedá dohodnúť, je nutné záležitosť zveriť advokátovi. Podľa francúzskeho práva však nemá víťazná strana automaticky nárok na náhradu úplných nákladov spojených s použitím služieb advokáta. Sudca môže žalovanú stranu odsúdiť k úhrade nákladov, ale ich výšku určuje sám.

Vycestovanie

Od 1. 5. 2004 platí právo voľného pohybu našich občanov do krajín EÚ, v rámci ktorého možno cestovať na základe občianskeho preukazu alebo cestovného pasu. Orgány hraničnej polície vo FR môžu zamietnuť vstup na svoje územie občanovi SR len v prípade podozrenia z falšovania alebo pozmeňovania cestovných dokladov. Občania SR môžu byť podrobení hraničnej kontrole pri vstupe na územie FR a požiadaní o preukázanie finančných prostriedkov na pobyt a návrat domov, prípadne dokladov o zabezpečenie pobytu, poistenia a pod. Občania

SR, ktorých pobyt presiahne 90 dní sú povinní zaregistrovať sa na radnici podľa miesta bydliska.

Do francúzskych zámorských teritórií môžu občania SR cestovať s cestovným pasom na dobu kratšiu ako jeden mesiac alebo rovnajúcu sa jednému mesiacu bez víz, do francúzskych zámorských departementov na dobu kratšiu ako 3 mesiace alebo rovnajúcu sa 3 mesiacom bez víz. Nad túto dobu musia občania SR požiadať pred odchodom do francúzskych zámorských území o vízum na príslušnom veľvyslanectve Francúzska. Po dobu 90 dní turistického pobytu (platnosť bezvízového styku) sa nevyžaduje prihlasovacia povinnosť na Polícii. Počas krátkodobého pobytu nie je povolené ani krátkodobo pracovať bez pracovného povolenia. Od 1. júla 2008 majú slovenskí občania voľný prístup na pracovný trh vo Francúzsku a riadia sa rovnakými podmienkami a povinnosťami ako občania Francúzska.

Doprava

V oblasti námornej dopravy sú najvýznamnejším prístavmi Marseille, Le Havre, Toulon.

Z hľadiska leteckej dopravy je najvýznamnejší letecký uzol v regióne Paríža s letiskami Charles de Gaulle (CDG) terminály 1, 2 a 3, letiskami Orly Sud a Orly Ouest a 80 km vzdialeným letiskom Beauvais. Zo Slovenska je možnosť využiť priame letecké spojenie medzi Viedňou a Parížom, alebo Bratislavou a letiskom Beauvais. Druhým najvýznamnejším letiskom vo Francúzsku z pohľadu frekvencie letov je Nice, kde možno využiť priame lety z Viedne.

FR má vybudovanú veľmi dobrú cestnú a železničnú sieť a prakticky je prepojené s celou Európou. Na osobnú dopravu je možné využiť služby cestnej dopravy autobusom z Bratislavy do Paríža linkou Eurolines. Vlakové spojenie je možné cez Viedeň alebo Prahu. Využívaná je aj sieť super rýchlych vlakov TGV a EUROSTAR s Londýnom popod kanál La Manche, kde nástupnou stanicou v Paríži je Gare du Nord (Severné nádražie). Lístok je pred vstupom do vlaku potrebné označiť na prístroji umiestnenom na nástupišti.

Najrýchlejšie cestné spojenie diaľnicou je cez Rakúsko a Nemecko. Vo FR však treba počítať s vyberaním cestného mýta na diaľniciach (tzv. péage), ktoré je husto rozmiestnené a jeho výška je závislá od miestnych výbercov poplatku.

Odporúča sa dodržiavať dopravné predpisy a neprekračovať rýchlosť. Max. povolené rýchlosti: diaľnica = 130 km/h, 110 km/h (dážď), 50 km/h (hmla), štátna cesta = 80 km/h, obec = 50 km/h. Keďže vo FR spravidla križovatky nie sú značené, je potrebné dbať na pravidlo pravej ruky. V poslednej dobe pribudlo v obciach i mimo nich, riešenie križovatiek kruhovým objazdom.

Vo viacerých mestách sa začínajú vyžadovať **ekologické známky Crit'Air**, ktoré zaraďujú vozidlo (vrátane zahraničných) do kategórie 1-5 podľa miery znečisťovania životného prostredia. Mestá ako Paríž, metropola Grenoble, Lyon-Villeurbanne, a i následne môžu obmedziť prístup do niektorých častí mesta pre vozidlá s vyššou mierou znečistenia. Dôležitá je v tomto ohľade registrácia vozidla na samostatnej stránke Ministerstva ekologickej a solidárnej transformácie FR (<https://www.certificat-air.gouv.fr/en/>). Na základe online registrácie (aj v anglickom jazyku) je vystavené potvrdenie a specimen so známkou. Samotná známka je doručená poštou do niekoľkých pracovných dní. V prípade potreby vycestovania pred samotným doručením známky, je možné sa registráciou preukázať prostredníctvom potvrdenia a specimenu. Za neregistráciu vozidla môžu byť uložené pokuty od 68 EUR do 135 EUR. Cena známky sa aktuálne pohybuje na úrovni 4,41 EUR + poštovné.

V tejto súvislosti sa slovenskí motoristi môžu stretnúť aj s inými stránkami v slovenskom jazyku, ktoré rovnako ponúkajú ekologickú známku, avšak často bez úplných informácií, bez poskytnutia potvrdenia ministerstva o registrácii a za niekoľko násobne vyššiu cenu.

Ekologickú známku nie je možné zakúpiť fyzicky na čerpacích staniaciach, ani na hraniciach ani v inom „kamennom“ obchode, nakoľko je **princípom najmä registrácia vozidla v elektronických systémoch FR**.

Čo robiť v prípade nehody: všeobecne sa tzv. zelená karta nevyžaduje, ale ak bol slovenský vodič účastníkom dopravnej nehody, môže polícia vyžadovať predloženie karty. Pri dopravnej nehode polícia spravidla neprichádza na miesto nehody, iba v prípade, ak došlo k zraneniu osôb. V prípade hmotných škôd je potrebné zabezpečiť výmenu vyplnených formulárov z poisťovní medzi vodičmi motorových vozidiel.

Zdravotné zabezpečenie

Služby sú na dobrej úrovni, sú drahé a za ich poskytnutie sa vyžaduje platba. Pri turistickom pobyte alebo pracovnej ceste je preto vhodné zabezpečiť si úrazové poistenie. Pri dlhodobom pobyte je od 1. mája 2004 poskytované zdravotné zabezpečenie pre slovenských občanov v rovnakom rozsahu a za rovnakých podmienok ako pre občanov FR. Slovenským občanom je poskytovaná nevyhnutná a neodkladná zdravotná starostlivosť po predložení formulára E111 a platného cestovného pasu (pre dlhodobo pracujúcich Slovákov formulár E106).

Platná legislatíva vo Francúzsku vyžaduje spoluúčasť pacienta, t. j. pacient si musí (v prípade, že nie je pripoistený) časť nákladov hradiť sám. Francúzske úrady vyžadujú doklad o platnom zdravotnom poistení pre akýkoľvek krátky pobyt slovenských občanov vo Francúzsku. Praktický postup: lekár na základe predloženého formulára zo zdravotnej poisťovne na Slovensku vystaví formulár na ošetrovanie "feuille de soins (assurance maladie)", do ktorého zapíše osobné údaje pacienta a poskytnuté výkony. Pacient musí všetky lekárske ošetrenia najprv zaplatiť a potom príslušná pobočka poisťovne (podľa miesta pobytu) Caisse Primaire d'Assurance Maladie (CPAM) preplatí výdavky podľa francúzskeho práva. Lieky musí pacient najprv zaplatiť sám. Má však nárok na preplatenie výdavkov cez CPAM. Náhrada výdavkov za lieky sa vykoná len vtedy, ak sú uvedené v úradnom nariadení (nálepku z lieku je potrebné nalepiť na formulár o ošetrovaní).

Ak je ochorenie tak závažné, že potrebuje pacient nemocničné ošetrovanie, dostane od lekára potvrdenie na prevoz do nemocnice. Pri akútnych prípadoch nemocnice vo FR ošetrí pacienta bez nároku na akýkoľvek finančnú účasť, po predložení formuláru E111.

Žiadosť o preplatenie výdavkov je potrebné adresovať CPAM v mieste pobytu, priložením formuláru E111, ako aj ostatných dokladov (napr. "feuille de soins"). Náhrada je vyplatená ihneď alebo následne bankovým prevodom. Pokiaľ tak pacient neurobí, mal by sa po príchode na Slovensko obrátiť s potvrdeniami o zaplatení, z ktorých sú jasné realizované výkony, na príslušnú slovenskú zdravotnú poisťovňu, ktorá určí, či a prípadne aká suma môže byť preplatená. Okrem formuláru E111 odporúčame slovenským občanom pri ceste do Francúzska uzatvoriť komerčné cestovné poistenie. Na niektoré druhy športov je potrebné uzavrieť špeciálnu poisťku (lyžovanie, let na rogate, skok padákom atď.). V prípade vážnejších ochorení je vhodné mať pri sebe príslušný preukaz o tomto ochorení, o druhu liekov, ktoré užíva a informácie o svojej krvnej skupine. Pri cestovaní na francúzskom území nie sú stanovené žiadne požiadavky na očkovanie.

Iné praktické informácie

Časové pásmo: GMT + 1

Váhy a miery: aplikuje sa systém MKSA (meter, kilogram, sekunda, ampér)

Mena: EUR

Víkend: sobota a nedeľa

Pracovný čas: vo všeobecnosti od 9h00 do 18h00; pobočky bánk zatvárajú o 3h30, ostatné úrady o 18h00

Dni pracovného pokoja:

Nový rok (1. január)

Sviatok Troch kráľov (6. január)

Veľká Noc (21.-22. apríl)
Sviatok práce (1. máj)
Štátny sviatok (14. júl)
Sviatok všetkých svätých (1. november)
Vianoce (25. december)

Odporúčané kontakty

Ministerstvá a úrady

Ministerstvo hospodárstva a financií

Télédoc 151, 139, rue de Bercy, 75572 Paris Cedex 12

tel.: +33 1 40 04 04 04

web: <https://www.economie.gouv.fr/>

Ministerstvo Európy a zahraničných vecí

37 quai d'Orsay, 75007 Paris

tel.: +33 1 43 17 53 53

web: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/>

Ministerstvo pôdohospodárstva a potravinárstva

78, rue de Varenne, 75349 Paris 07 SP

tel.: +33 1 49 55 49 55

web: <http://agriculture.gouv.fr/>

Ministerstvo ekologickej a solidárnej transformácie

246 Boulevard Saint-Germain, 75007 Paris

tel.: +33 1 40 81 21 22

web: <https://www.ecologique-solidaire.gouv.fr/>

Ministerstvo obrany

14 rue Saint-Dominique, 75007 Paris

tel.: +33 1 80 50 14 00

web: <https://www.defense.gouv.fr/>

URSSAF

(odvody za zamestnancov)

V závislosti od miesta registrácie podnikateľskej jednotky

web: <https://www.urssaf.fr/portail/home.html>

Obchodno-ekonomické organizácie:

CCI France – CHAMBRE DE COMMERCE ET D'INDUSTRIE FRANCE

(partnerská organizácia pre SOPK)

46-48, Avenue de la Grande Armée, CS 50071 75858 PARIS Cedex 17

tel.: +33 1 40 69 37 00

web: www.cci.fr

MEDEF International (MOUVEMENT DES ENTREPRISES DE FRANCE INTERNATIONAL)

Hnutie francúzskych podnikov (porovnateľná s AZZZ SR, je jej analogickým partnerom)

web: www.medef.fr

Bpifrance Création

web: <https://bpifrance-creation.fr/>

CENTRE EUROPÉEN DE DOMICILIATION

4 rue Galvani, 75017 Paris France

tel.: +33 1 56 68 91 12

Paris@Eurodomiciliation.com

web: www.eurodomiciliation.com

COFACE

Podpora malým a stredným podnikom, poistenie vývozu (tzv. AP - Assurance Prospection)
1, place Costes et Bellonte, CS 20003 92276 Bois-Colombes

tel.: +33 1 49 02 20 00/ +33 1 49 02 29 29

fax.: +33 1 76 75 35 02

web: www.coface.fr

INSTITUT NATIONAL DE LA PROPRIÉTÉ INDUSTRIELLE - INPI

Úrad priemyselného vlastníctva

15 rue des Minimes - CS50001, 92677 Courbevoie Cedex

tel.: +33 1 71 08 71 63

web: www.inpi.fr

ASSOCIATION FRANÇAISE DE NORMALISATION - AFNOR

Francúzska agentúra pre normalizáciu

11 rue Francis de Pressensé, 93571 La Plaine Saint-Denis Cedex

tel.: +33 1 41 62 80 00

web: www.afnor.fr

ANSES (Agence nationale de sécurité sanitaire de l'alimentation, de l'environnement et du travail)

Národná agentúra pre potravinovú bezpečnosť, bezpečnosť životného prostredia a práce

14 rue Pierre et Marie Curie, 94701 Maisons-Alfort Cedex

tel.: +33 1 49 77 13 50

web: www.anses.fr

FRANCÚZSKO-SLOVENSKÁ OBCHODNÁ KOMORA

Francúzska agentúra pre medzinárodný rozvoj podnikov – na Slovensku má zastúpenie prostredníctvom Francúzsko-slovenskej obchodnej komory (FSOK)

BBC1 Plynárska 1, 821 09 Bratislava

tel.: +421 2 59 10 34 25/ +421 2 59 10 34 17

mail: fsok@fsok.sk

web: www.fsok.sk

Honorárne konzulárne úrady v teritóriu

HKÚ GRENOBLE

Consulat Honoraire de la République Slovaque, Maison de l'International Hôtel de Lesdiguières Parvis des Droits de l'Homme, 1 rue Hector Berlioz, 38000 Grenoble France

Menyhért Kocsis

tel.: + 33 6 07 73 46 71

mail.: menyhert.kocsis@gmail.com

HKÚ MARSEILLE

3 Bis rue Adolphe Thiers, 13001 Marseille

Marc-André Distanti

tel.: +33 4 91 65 88 89/ +33 6 10 19 20 21

fax.: +33 4 91 65 88 82

mail.: consulat.slovaquie.marseille@orange.fr

HKÚ LILLE

Consulat Honoraire de la République Slovaque, 1 rue de Nouveau Siècle, 590 00 Lille

Alain Bar

tel.: +33 3 20 73 70 85/ +33 6 14 46 73 16

fax.: +33 3 20 73 92 03

mail.: consulat.sk.lille@gmail.com

Ďalšie praktické odkazy

Stránka legislatívnych noriem platných vo FR a ich výklad

www.legifrance.gouv.fr

Prieskum trhu

<http://c.asselin.free.fr/french/etudemarche.htm>

Preverovanie francúzskych firiem a prehľad základných údajov

www.infogreffe.fr , www.verif.com, www.societe.com

Tendre a verejné obstarávania

www.marchesonline.com/appels-offres/en-cours

www.francemarches.com

www.journal-officiel.gouv.fr

www.ugap.fr

Stránka Generálneho riaditeľstva verejných financií (na účely odvodu daní)

www.impots.gouv.fr

Štatistiky

www.insee.fr

Spracoval: E. Rybárová

Dátum: 30.6.2019